

ÚCICH V ZAHRANIČÍ 2008 V BRATISLAVE

Redakcia:

Šéfredaktor, prof. Andrej Kuric
tel.: 031 503 311

e-mail: andrija.kuric@os.t-com.hr
zástupca šéfredaktora, prof. Božena Dasovićevá

Jazyková úprava, prof. Ján Širka

Tajomníčka, Branka Baksová

graficko-technická úprava, A. M.

Dopisovatelia:

Andelka Đunđa

Ivan Hudec

Zdenka Uzelová

prof. Vesna Baksová

Vera Miksadvá

Željko Brnjik

Andela Majdišová

Anica Popovićová

Mario Gržinić

Zlatko Jevak

prof. Željko Jantošik

A. M. Kuric

Oljica Služková

Lidija Hološová

Andrija Čuha

Ivana Fabry

Adresa redakcie a vydavateľ:

Savez Slovaka-Zváz Slovákov
Kralja Zvonimira 3 (PP 39)

HR-31500 NAŠICE

Telefón/fax: +385(0)31 613 433

E-mail: savez-slovaka@os.htnet.hr

www.savez-slovaka.hr

Tlač:

TISAK tiskara i
knjigovežnica Našice d.o.o.
Kralja Tomislava 4, Našice
Telefón: +385(0)31 613 354

Periodicita a náklad:

Mesačník, 850 výtlačkov

Bankový účet:

2393000-1102027880

Slavonska banka d.d. Osijek
(Pobočka Našice)

Titulná strana:

Dni Slovákov žijúcich v zahraničí, A. M. Kuric

Registrácia:

ISSN 1330-0512

Tiskovina **PRAMEN** je finansijski pomagana iz Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2008. godinu.

Pojedini članci izražavaju osobna mišljenja i pogledi autora i ne moraju nužno biti u skladu s mišljenjima i stavovima redakcije i izdavača. Redakcija zadržava pravo izmjene teksta ili dijelova teksta. Slike se po želji vraćaju.

Rozhovor so štátnym tajomníkom Ministerstva kultúry Slovenskej republiky pánom Augustínom Jozefom Langom

Prednedávnom navštívil Chorvátsku republiku štátny tajomník Ministerstva kultúry Slovenskej republiky pán Augustín Jozef Lang. Využili sme túto príležitosť a tohto overeného priateľa Slovákov v Chorvátsku sme požiadali o kratší rozhovor.

• *Vážený pán štátny tajomník, Vaše pracovné zahraničné cesty Vás už niekoľkokrát zaviedli aj do Chorvátska, prečo je to tak?*

Do Chorvátska sa vraciam vždy rád. Je to krajina, ktorú so Slovenskom spájajú mnohé historické súvislosti. Jazyková a kultúrna blízkosť našich národov to ešte len upevňujú. Samozrejme nesmieme zabudnúť ani prítomnosť slovenskej menšiny v Chorvátsku a chorvátskej menšiny na Slovensku, ktoré tieto väzby medzi našimi priateľskými národmi ešte viac upevňujú. Dovolím si povedať, že slovenskú komunitu v Chorvátsku poznám dosť dobre, ba s viacerými tamojšími Slovákami ma spája osobná známosť, ba i priateľstvo. Preto je celkom logické, že ma moje pracovné cesty už viackrát zaviedli aj do Chorvátska.

• *Čo bolo dôvodom Vašej poslednej návštevy?*

Moja ostatná návšteva Chorvátska mala hneď dva ciele. Prvým bola účasť na Slovenskom dni, ktorý osemnásteho sep-

tembra zorganizoval zastupiteľský úrad Slovenskej republiky v spolupráci s mestom Opatija. Druhým cieľom bolo stretnutie so zástupcami Ministerstva kultúry Chorvátskej republiky a prerokovanie viacerých aktuálnych otázok týkajúcich sa slovenskej menšiny v Chorvátsku, ale aj všeobecnej kultúrnej spolupráce medzi našimi krajinami.

Cesta nás teda najprv zaviedla do Opatije. Toto významné multikultúrne turistické stredisko, v minulosti vyhľadávané predovšetkým predstaviteľmi rakúsko-uhorskej šľachty, sa snaží oživiť svoje tradície. Slovenský deň je podľa vyjadrenia samotných zástupcov mesta jedným z významných podujatí, ktoré majú prispieť k prinavráteniu niekdajšieho ducha tohto mesta.

Podujatie oficiálne otvorili veľvyslanec SR v Chorvátsku, jeho e. pán Ján Báňas a zástupca primátora mesta Opatija pán Lucian Kos. Potom nasledovala mimoriadne podnetná a inšpiratívna prednáška pracovníčky Slovenskej akadémie vied pani M. Bednárovej o histórii slovensko-chorvátskych vzťahov. Po M. Bednárovej som s krátkym príspevkom vystúpil aj ja. Pozornosť som venoval zhodnoteniu stavu a perspektív spolupráce Chorvátska a Slovenska v oblasti kultúry. Informoval som aj o starostlivosti Slovenskej republiky o chorvátsku menšinu na Slovensku. Kultúrna časť programu pozostávala z výstavy diel slovenského akademického maliara Stanislava Harangozóa, prezentácie poviedky Mariána Moncmana a vystúpení slovenských folklórnych súborov z Terchovej Tria z chotára a Ťažkej muziky. Avšak Slovenský deň nebol iba otázkou kultúry, ale aj konkrétnej spolupráce medzi našimi krajinami. Uskutočnilo sa päť okrúhlych stolov a uzavreté boli aj viaceré dvojstranné dohody, položili sa základy partnerskej spolupráce medzi mestami Opatija a Levoča a medzi hotelovými akadémiami v Opatiji a v Piešťanoch.

• Čo bolo témou rokovania so zástupcami Ministerstva kultúry Chorvátskej republiky?

Na Slovenskom dni sme sa mali stretnúť aj so štátnou tajomníčkou Ministerstva kultúry Chorvátskej republiky pani Ninou Obuljenovou. Keďže z pracovných dôvodov do Opatije preda len nepricestovala, využili sme pozvanie a navštívili sme Ministerstvo kultúry v Záhrebe, kde nás prijala nielen štátna tajomníčka, ale aj minister kultúry Božo Biškupić. Témou rokovania boli bilaterálne otázky zaujímajúce obe strany. Ja som však už počas mojej predchádzajúcej návštevy Chorvátska nastolil otázku projektu Slovenského múzea v Našičiach na princípe reciprocity - podľa vzoru už existujúceho Múzea kultúry Chorvátov na Slovensku v Devínskej Novej Vsi, ktoré zriadilo Ministerstvo kultúry v rámci organizačnej štruktúry Slovenského národného múzea. Moja iniciatíva sa stretla s porozumením a pri tejto príležitosti sme s potešením skonštatovali, že je projekt Slovenského múzea už schválený a že sa čoskoro stane realitou. Musím povedať, že sa týmto splnili aj moje dlhodobé predstavy, lebo podobná inštitúcia doposiaľ absentovala a Slováci v Chorvátsku si ju určite zaslúžia. Predpokladám, že sa napriek svojmu muzeálnemu charakteru nebude vo svojej činnosti obmedzovať vyslovene na archívnu a dokumentačnú činnosť, ale že vytvorí podmienky pre komplexný prístup k otázkam kultúry a národnej identity Slovákov v Chorvátsku tak v minulosti, ako aj v súčasnosti. Múzeum môže podporovať vydateľskú, výstavnú, kultúrno-prezentačnú činnosť, môže poskytovať odborné a metodické služby pre všetkých, ktorí sa v súčasnosti venujú otázkam slovenskej národnostnej menšiny v Chorvátsku a chýba im takéto inštitucionálne zázemie.

• Ako vidíte súčasnosť a budúcnosť slovenskej menšiny v Chorvátsku?

Súčasný život Slovákov v Chorvátsku charakterizuje predovšetkým prudký nárast spolkovéj činnosti. Pravidelne sa organizujú folklórne slávnosti, spevácke

súťaže a iné podobné podujatia. Slubne sa rozbieha edičná činnosť. Okrem časopisu Prameň vychádzajú už i knižné vydania domácich autorov, ktorí sa venujú národopisnej a historickej reflexii vlastnej komunity, ale vyšli už aj vydania pôvodnej krásnej literatúry. Všetko je to mimoriadne dôležité pre oživovanie a upevňovanie národného ducha Slovákov v Chorvátsku. Naďalej však zostáva otvorená veľmi náročná úloha pre všetkých, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom podieľajú na verejnom živote Slovákov. Potrebne je využiť súčasnú prajnú situáciu a veľký záujem ľudí o spolkovéj činnosť a snažiť sa preniesť tú energiu zo spolkových podmienok do každodenného reálneho života. Slováci v Chorvátsku si musia osvojiť

pacit, že prejavy slovenskosti, nie sú iba záležitosťou folklórnych vystúpení a ľudových piesní, ktoré sa naučia. Slovenský jazyk vo väčšine prostredí prestáva byť primárnym dorozumievacím prostriedkom a ustupuje chorvátčine aj v osobnom rodinnom styku. Preto je potrebné posilňovať národnostné školstvo, ale i všetky iné aktivity podporujúce a posilňujúce národné povedomie Slovákov v Chorvátsku. Formálne predpoklady na to sú a ako som sa presvedčil, je aj ochota štátnej správy tieto procesy podporovať. Pozitívne je to, že budúcnosť Slovákov v Chorvátsku dnes v rozhodujúcej miere závisí od nich samých. S podporou Slovenskej republiky môžu vždy počítať.

Za rozhovor ďakuje redakcia.

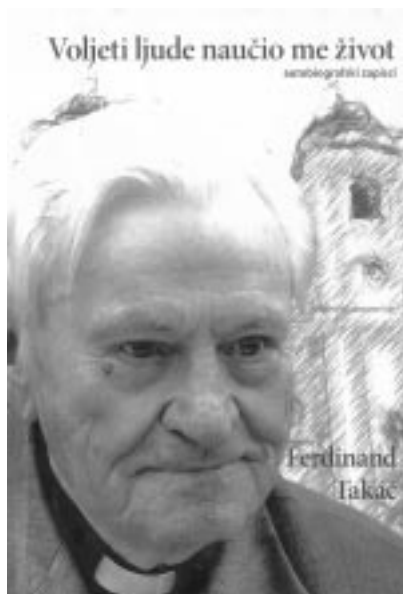

KEĎ SA RUŽA ROZVÍJALA

MATICA SLOVENSKÁ JOSIPOVAC
a
ZVÄZ SLOVÁKOV
Vás pozývajú
do Josipovca
dňa 08. novembra 2008.
na jubilejný 10 festival hudby a piesní
" KEĎ SA RUŽA ROZVÍJALA "
Festival sa bude konať v Z.Š. Josipa Kozarca
Josipovac P. o 16 hodine

MATICA SLOVAČKA JOSIPOVAC
i
SAVEZ SLOVAKA
Vas pozývajú
08. studenog, 2008.
na jubilejní 10 festival glazbe i pjesme
" KEĎ SA RUŽA ROZVÍJALA "
koji će se održati u O.Š. Josip Kozarac
u Josipovcu P. u 16. sati

ŽIVOT MA NAUČIL MAŤ ĽUDÍ RÁD (Promócia knihy Ferdinanda Takáča)

V stredu 24. septembra 2008 v pek-ných priestoroch Matice chorvátskej v Záhrebe sa konala promócia knihy **Život ma naučil mať ľudí rád** od autora Ferdinanda Takáča, ktorú vydali Matica slovenská v Záhrebe, Nova stvarnost zo Záhrebu a Spolok chorvátsko-slovenského priateľstva v Záhrebe.

V zaplnenej miestnosti prezentáciu otvoril Zlatko Jevák, predseda Matice slovenskej v Záhrebe a poprosil prítomných, aby si minútou ticha uctili pamiatku obeť autonehody slovenského autobusu v Chorvátsku zo 7. septembra t. r. v najväčšej tragickej dopravnej nehode slo-

venského autobusu na diaľnici Záhreb - Split pri zastávke Jadova neďaleko mesta Krušovec. Žiaľ, štrnásť turistov zahynulo práve z Košíc, keď celý autobus cestoval na dovolenku do Vodíc. Tragédia sa stala práve v deň, keď boli 7. septembra 1619 v Košiciach umučení traja svätí košičskí mučeníci (sv. Marek Križin, sv. Štefan Pongrác, sv. Melichar Grodecki).

O knihe p. Takáča hovoril Zlatko Jevák, Zlatko Heršak, Mgr. Ivan Šestak, autor knihy, a Zvonimir Maštrovič. Odbornú stránku knihy ocenil p. Ivan Šestak, ktorý o p. Ferdinandovi Takáčovi (nar. 27.06.1920) hovoril ako o osobnosti, ktorá prešla ťažkú cestu najviac počas komunizmu, keď bol odsúdený na osem rokov ťažkého väzenia. Citujeme úryvky v chorvátčine, ktoré napísal Mgr. Ivan Šestak. ... „U gymnáziji se u njemu probudio snažan narodnjački duh - za slovačku i katoličku stvar! Već je dakle kao dečko imao jake ideale. Iz ovog autobiografskog zapisa saznajemo da ga se osobito dojmio boravak u Zagrebu gdje je od 1941. do 1944. godine kao stipendist studirao pravo. Izvrsno je uočavao povijesna i politička „bespuća“ Hrvatske, regionalnu i psihološku različitost njezinih ljudi, svojih kolega studenata, koje je istinski zavolio. Baš ako i rijeku Savu, premda je u njezinim vodama jednom na kupanju gotovo zaglavio! Tu je prvi put susreo i isusovce, a za čitav život za-

pamtio susret s nadbiskupom A. Stepincom koji ga je oduševio, a čiju je beatifikaciju prije deset godina simultano prevodio za Slovačku televiziju.

... Pater Takáč nesumnjivo posjeduje umjetnički, književnički živac. O njemu je sasvim sigurno u nekoj drugoj prigodi trebao govoriti književni kritičar. Autobiografske crtice, pa i one iz najmlađih dana, izvanredno su žive. Riječ je o neobično tankočutnom piscu koji svoju veličinu pokazuje u detaljima. Ferdinand je čovjek staroga kova, čovjek koji ima zdravi smisao za zbiljnost, kojemu je mudrost dominantna vrлина. Naravno, njega uz dopadljivu dozu one primjetne hrvatske „zadrčnosti“ krasi i sve naravno vrline, kojima međutim kršćanska ljubav daje sav sukus. Osim toga, fini smisao za humor kojim katkad izruguje druge, a ponajčešće samoga sebe, na lice će čitatelja izmamiti smiješak i pobuditi simpatiju prema piscu...”

F. Takáč vstúpil do Spoločnosti Ježišovej v roku 1948. Za kňaza ho tajne vysvätil vtedajší biskup, neskôr kardinál Ján Chryzostom Korec 23. januára 1955 a svoju prvú omšu celebrouval tajne v kláštornom Kostolíku sv. Svorada v Skalke pri Trenčíne 2. februára 1955. Keď sme hovorili o vydaní jeho životopisu, spomenuli sme, že by sme sa veľmi radi, a to po päťdesiatich rokoch zúčastnili na omši, ktorú by celebrouval p. Takáč v Skalke nad Váhom. To sa nám splnilo 18. apríla t. r., o čom sme písali v našom Prameni č. 5/2008. Už začiatkom roka 2006 sme sa rozhodli, že jeho spomienky z obdobia vo väzení počas komunizmu vydá-

Foto: Z. Jevák

Pán Jevák odovzdáva dar a uznanie autorovi

Hostia na promócií

Foto: Z. Jevák

me ako zvláštnu knihu. Kniha uzrela svetlo sveta koncom roku 2006 a bola vydaná pod názvom Uzničke uspomene Hrvata Isusovca za komunizma u Slovačkoj. Koncom roku 2007 bola táto prvá knižka vydaná aj v slovenčine.

Druhá knižka Život ma naučil mat' Ľudí rád obsahuje 168 strán, z ktorých je šesť strán fotografií (väčšinou farebné). Kniha má štyri kapitoly Moja matka (63 strán), Moja mladosť (53 strán), V spoločnosti Ježišovej (23 strán) a V dráboch Gestapa (27 strán). Kniha je bohato vytačená, tak ako sa patrí na človeka, ktorý urobil mnoho na zachovanie

chorvátskych koreňov. Z knihy vyhodil mnoho mien, aby nikoho neurazil a aj to svedčí o veľkosti jeho osobnosti! Vydal prvý Chorvátsko-slovenský slovník r. 1999 a Slovník slov Chorvátskeho Grobu r. 2006. Pán Ferdiš preložil do slovenčiny veľa odborných článkov a viacero kníh. V roku 2001 (26.02.) dostal titul čestného doktora filozofie. Zachoval som viac ako päťdesiat listov od p. Ferdiša, v ktorých zlepšuje svoj rukopis.

Na Slovensku sa uskutoční prvá promócia tejto knihy 3. októbra 2008 v priestoroch Veľvyslanectva Chorvátskej republiky v Bratislave a je možné, že dru-

há promócia sa neskôr uskutoční aj v Chorvátskom Grobe.

Text do chorvátčiny veľmi odborne preložila Mária Kursárová. Na konci promócie spevácky súbor Industrogradnja pod vedením prof. Tomu Živkoviča zaspieval niekoľko slovenských a chorvátskych piesní.

Matica slovenská v Záhrebe darovala p. Takáčovi Bohorodičku s dieťaťom vyrobenú z keramiky z 15. stor. Na záver Matica slovenská v Záhrebe pripravila bohaté občerstvenie, na ktoré pozvala všetkých prítomných.

(Z. Jevák)

SPOLUPRÁCA KUKUČÍNŮVÝCH OBCÍ POKRAČUJE...

Foto: Z. Jevák

Hostia v Selciach

Už tretie stretnutie šiestich primátorov a starostov Kukučínových obcí sa konalo 19. - 21. septembra 2008 v Selciach na ostrove Brač. V piatok popoludní primátor okresu Selca prof. Ivica Škrpaca privítal hostí a pozval všetkých na večeru do reštaurácie v Sumartine, kde sme boli ubytovaní v nádherných nových apartmánach Barba Petra Dvori. Na druhý deň v sobotu po raňajkách sme odišli do Seliec, 2 km od Sumartina. V miestnostiach obecnej rady bol okrúhly stôl o Kukučínovi. Najprv nás starosta p. Škrpaca oboznámil s obcou Selca, ktorá ma 54 km² a okolo 2000 obyvateľov.

Matej Bencúr (nar. 17.05.1860 Jasenovná - 21.05.1928 Pakrac) po skončení

Lekárskej fakulty Karlovej univerzity v Prahe v roku 1892 odišiel do Seliec v januári 1894. Tam sa stal obecným lekárom na odporúčanie obchodníka s vínom Marka Didoliča, keďže na Slovensku nikde nedostal pracovné miesto. V Selciach si ho ľudia stále pamätajú ako dobrého lekára

„šjor Matej“. Bencúr písal už v strednej škole a neskôr si vzal básnické meno Martin Kukučín.

Kukučín plánoval v Selciach pracovať len tri roky, práve toľko, aby mohol splatiť študentské pôžičky. No osud to nedovolil. Zamiloval sa do Didoličovej dcéry a v r. 1904 sa aj zosobášili. Na lokálnych voľbách v roku 1906 Didolič prehral, preto sa Kukučín rozhodol odísť s manželkou do Argentíny a neskôr do Punta Arenas (Čile), kde bol lekárom chorvátskych vystaľovalcov až do roku 1922. V tom čase mu ochorela manželka, a preto sa rozhodol vrátiť na Slovensko. Bohužiaľ, ani tentoraz sa mu nepodarilo nájsť pracovné miesto lekára a v roku 1923 sa vracia do Chorvátska.

Najprv prišiel do Zadru, potom do Splitu a Záhrebu. V Záhrebe bol viac ako pol roka a neskôr odišiel do Crkvenice. V roku 1926 prichádza do Lipiku, kde žil v Krznaričovej vile. V zime 1927/1928 navštívil Vysoké Tatry, kde zmokol a dostal zápal pľúc. Zomrel v pakrackej nemocnici (Chorvátsko) 21. mája 1928. Pochovaný bol na Národnom cintoríne Mirrogov v Záhrebe a jeho telesné pozostatky sú uložené na Národnom cintoríne v Martine, kam ho previezli 28. októbra 1928, na čom má zásluhu aj Matica slovenská v Záhrebe. Dodnes sa v Martine nachádza jeho hrobka z bračského kameňa. Doktor Mate bol veľmi obľúbený tak na ostrove Brač, ako aj v Chile, pretože chudobných liečil zadarmo. Neskôr, keď čítali jeho cestopisy a romány, v ktorých realisticky opísal ťažký život Ľudí na ostrove Brač a tiež v Amerike, ľudia si ho ešte viac obľúbili a vážili.

Na námestí v Selciach mal Kukučín ambulanciu, kde je umiestnená pamätaná tabuľa. Ďalšia pamätaná tabuľa je umiestnená na dome v Lipiku, v ktorom prežil svojich posledných 30 mesiacov.

Na stretnutí v Selciach boli prítomní J. E. Ján Báñas, slovenský veľvyslanec v ChR, (ktorý bol aj iniciátorom podpísania dohody šiestich obcí), Antun Haramija, primátor mesta Lipik, Davor Huška, primátor mesta Pakrac, Zlatko Jevák, predseda Matice slovenskej v Záhrebe, Rajmund Bradík, starosta Jasenovej, mestečka kde sa M. Kukučín narodil. Ďalej boli prítomní: MVDr. Eva Ci-

U primátora v Selciach

reňová, primátorka Revúcej, mesta kde M. Kukučín študoval na gymnáziu (1871 - 1874), doc. PhDr. Eva Tibenská, CSc. lektorka slovenčiny na Filozofickej fakulte Univerzity v Záhrebe. Pozvaný bol aj Maroš Halahija, starosta obce Kláštor pod Znievom, kde M. Kukučín študoval na preparandii (1875 - 1878), ktorý sa, bohužiaľ, zo zdravotných dôvodov nemohol zúčastniť.

Za okrúhlym stolom hovorili: starosta I. Škrpaca, primátor Haramija, Eva Tibenská a Zlatko Jevák. Na stretnutí sa hovorilo aj o hospodárskej spolupráci šie-

stich obcí. Po jeho skončení sme s domácimi išli najprv na námestie, kde sme položili veniec k pamätnej tabuli a potom sme šli do peknej obecnej školy a kostola. Na námestí sme videli sochy pápeža Jána Pavla II., Leva Tolstého, Genschera a dom Didoličovcov, ktorý bohužiaľ ešte stále čaká finančné prostriedky na rekonštrukciu, aby bu-

dovu zachránili pred úplným zničením.

Spoločný obed nám pripravili v kobre Kala v obci Povlja, kde sme si aj prezreli pozostatky z 11. stor. pri miestnom kostole. Potom sme navštívili mestečko Novo Selo, kde sme najprv videli lisovňu olivového oleja Brachia a vedľa podnik, kde z bračského kameňa vyrábajú rôzne výrobky, najviac do zahraničia. Neskôr sme prišli do Sumartina, kde sme navštívili františkánsky kostol a kláštor, ktorý založil františkán Andrija Kačić Miošić (1704 - 1760) a kde pracoval od roku 1745 až do 1750. Večeru nám pripravili v novej

reštaurácii v Sumartine, kde sme ochutnali kvalitné ryby a čierne bračské víno. Pri večeri nám spievala kapela (klapa) Mrduja z ostrova Brač a každý sme dostali od nich cédečko. V nedeľu po raňajkách sme odišli na najvyšší vrch ostrova na Vidovu horu (780 m), odkiaľ sme mali nádherný výhľad na všetky svetové strany. Bol to krásny zážitok, aj keď fúkal ostrý vietor (bura). Z Vidovej hory sme pokračovali do mestečka Škrip, kde sa nachádza zaujímavé múzeum celého ostrova Brač. Rozlúčka bola v Supetari pri obede, keď nám naši milí hostitelia pán Ivica Škrpaca a pani Lucia z Turistickej spoločnosti dali každému účastníkovi okrúhleho stola flášu bračského olivového oleja, flášu červeného vína, suché figy a výrobok z bračského kameňa ako pamiatku na ostrov Brač.

Na záver stretnutia sme sa dohodli, že štvrté stretnutie sa bude konať na budúci rok na Slovensku. Na diaľnici Split - Záhreb sme videli miesto tragickej dopravnej nehody slovenského autobusu, kde 7. septembra t. r. zahynulo 14 slovenských turistov. Bolo to neďaleko zastávky Jadovo pri dedinke Kruškovac.

(Z. Jevák)

Oslávili 120. výročie DHS Lipovl'any

Defilé hasičov

**Celý 2008. rok uplynul v ob-
siahlych prípravách na oslavu 120 vý-
ročia úspešnej a nepretržitej činnosti
DHS Lipovl'any.** Hasičský dom je v úpl-
nosti krásne zariadený a donáciami
cenných zariadení a vybavenia pomoh-

li dobrí ľudia (Vanjek a iní), pokým sami hasiči vložili mnoho hodín a dní do dobrovoľnej práce.

Na sviatok Nanebovzatia Panny Márie 15. 08. bola i oslava 120. výročia spolku pod záštitou okresu Lipovl'any.

Pri tejto oslave bolo i veľmi náročné hasičské cvičenie, pri ktorom hasiči ukázali, s

akými sa všetko nebezpečnými prípadmi stretajú pri záchrane ľudí a majetku. Cvičenie režíroval Zlatko Pješ, veliteľ, a v ňom sa zúčastnilo viac hasičských jednotiek, ako i príslušníci polície a pohotovostnej služby.

Cvičenie je ocenené tou najvyššou známkou. Potom nasledovalo prijímanie hostí v miestnostiach Hasičského domu. Zúčastnilo sa 38 hasičských spolkov z Chorvátska a PGD Bizovik zo Slovinska, s ktorým náš spolok pestuje dobré vzťahy vyše 30 rokov.

Ako hostia MS prítomní boli i delegáti zo Slovenska, presnejšie - z Chorvátskeho Grobu, na čele s Jozefom Nemčovičom.

Sú to potomkovia Chorvátov, ktorí sa takmer pred 500 rokmi odsťahovali z Kostajnice, keďže utekali pred Turkmi a útočište si našli na Slovensku. Predsa zachovali si svoju chorvátsku identitu.

Slávnosť sa začala tým, že sa v parádnom koči priviezol veliteľ Zlatko Pješ, ktorý podal hlásenie a dostal povolenie na začiatok slávnostného sprievodu.

Hrali dve dychové kapely - z Banovej Jarugy a Kríža. Na čele sprievodu boli traja jazdci z ranča Vukelić a potom

nasledovali početné hasičské vlajky, ako i vlajka, ktorú posvätili 13. 08. 1911 a ktorá je reštaurovaná. Po vlajkách nasledoval kilometrový sprievod hasičov. Pod veľkým šiatrom na ihrisku bol potom kultúrno-umelecký program, v ktorom sa predstavili chorvátski, českí, ukrajinskí a slovenskí folkloristi.

Nasledovala slávnostná schôdza, ktorú viedol predseda DHS Damir Hubak a referát prečítala Dubravka Hubaková. Pri slávnostnej schôdži mali účasť vysokí hostia Hasičského združenia Chor-

vátska a Sisacko- moslavskej župy a pokiaľ ide o hostí z vysokej politickej sféry, účasť mali parlamentná zástupkyňa Marijana Petirová a prednosta okresu Lipovľany Stjepan Markanović.

Udelené boli početné uznania zaslužilým členom a externým spolupracovníkom. Je zaujímavým faktom, že je Janko Novota (Slovák) najstarším a ešte vždy aktívnym členom DHS.

Hostia dostali do daru i veľkú monografiu, v ktorej sa hovorí o 120 ročnej činnosti DHS. Kniha vyšla v spolupráci

DHS a Matice chorvátskej, pobočka Lipovľany.

Pokiaľ ide o monografiu, treba spomenúť autorov, ktorí slovom a fotografiami urobili ohromný kus práce. Sú to: Ivica Certić, Stjepan Crnko, Melita Lenička a Josip Debeljak. Predseda VZO Stjepan Markanović napísal predhovor a monografia bude promovaná počas októbra. Úspešné oslavy 120. výročia DHS Lipovľany pokračovali do neskorých večerných hodín.

(I. Hudec)

NADLACKÝ MILÁČIK JUBILOVAL

Foto: J. Miškulin

Martina a Vladimíra

Každé prostredie, ktoré čo len trochu dbá o zachovanie vlastných tradícií, sa snaží aktívne žiť kultúrnym životom s nádejou, že sa táto kultúrna činnosť stane tradičnou.

Slováci v Chorvátsku nie sú výnimkou: Ilocké leto, váľanie májového dreva, festival spevákov Na brehu pri Dunaji, divadelné predstavenia, markovské polesňaky, jelisavské korbáčiky, josipovský Drlak. Vo Vojvodine sú to Tancuj, tancuj, V pivnickom poli, petrovske slávnosti. V rumunskom Nadlaku sa pred desiatimi rokmi rozhodli založiť festival sólových spevákov slovenských ľudových piesní pod názvom Cez Nadlak je. A neobanovali. Festival sa stal miláčikom nadlacksých Slovákov. Bohato ho podporuje nielen lokálna samospráva, ale i Úrad pre Slovákov žijú-

cich v zahraničí a vďačné obecenstvo zaplní sálu do posledného miesta, aby štedrým potleskom povzbudilo a pochválilo účinkujúcich.

Dušu festivalu je Jozef Zifčák, hudobný pedagóg, ktorému festival môže vďačiť za kvalitu. Nadlak vlastných hudobníkov nemá, a tak ich Jozef zbiera medzi priateľmi hudobníkmi zo zvolenského súboru Jánošík a z iných súborov.

Podľa slov Nadlačanov začína festival s detskými chorobami - hľadanie a zladenie orchestra, vytrvalosť organizovať festival každoročne, povolať a ubytovať účastníkov, najskôr len z Rumunska, a potom sa festival, celkom prirodzene, rozvinul v medzinárodný, na ktorom okrem Slovákov z Rumunska účinkujú aj Slováci zo Srbska a Maďarska. Pred rokom sa

im pripojili aj Iločania a tohto roku opäť. Vlni to boli Vlatko a Anna Miksádovci, tohto roku Vladimíra Velková a Martina Mendľanová.

Vladimíra: - V Nadlaku som ešte doteraz nebola. Prvý deň, keď sme tam prišli, bolo mi trochu neobvyčajne, lebo som po prvýkrát navštívila Rumunsko a nikoho som nepoznala. Okrem toho ma prekvapilo, že sme museli posunúť čas na hodinkách, lebo v Rumunsku nedelia čas na letné a zimné obdobie. O krátky čas som sa však zoznámila s niektorými účastníkmi a už potom som sa inakšie cítila. Podujatie ako podujatie; bolo výborne organizované, možno aj preto, lebo tohto roku bol jubilejný 10. ročník. Orchester bol fantastický - pravá cimbalová ľudovka, zložená zo samých profesionálov. Všetci súťážiaci v mojej kategórii boli veľmi dobre nacičení, takže konkurencia bola veľká a silná. Veľmi som spokojná so svojim výstupom - získala som cenu poslancu Demokratického Zväzu Slovákov a Čechov v Rumunsku. Teraz, keď som už doma, môžem povedať, že som si z Rumunska priniesla krásne dojmy a z festivalu mám dobrý pocit, dobre som sa tam cítila.

Martina: V Rumunsku mi bolo veľmi pekne. Je to veľmi pekné mesto, majú tam pekný vysoký kostol. Dovolili nám, aby sme vyliezli na vežu, Vladimíra vyliezla, ale ja som sa vrátila z polcesty, mne to bolo privysoko.

Získala som nových priateľov, s ktorými som trávila voľný čas. Na festivale som spievala dve pesničky: Bežala líška po poli a Sedemdesiat sukien mala. Rada by som sa do Nadlaku niekedy vrátila.

(V. Miksad)

ILOCKÍ MATIČIARI BOLI VYZNAMENANÍ

Foto: J. Miškulin

Vyznamenanie a medaila

Ked' človek niečo robí dobro pre seba, má z toho potešenie, lebo očakáva, že z toho bude mať úžitok a nečaká za to nijaké pochvaly - vlastná spokojnosť mu je odmenou. Ked' človek urobí kus roboty aj pre seba, aj pre dobro iných, je na tých iných, aby posúdili hodnotu urobeného.

V krušných rokoch doznievajúcej vojny si Iločania vďaka medzinárodnej pomoci zaopatрили stavebný materiál na rekonštrukciu budovy Slovenského domu. Bolo toho neúrekom, lebo aj budova je veľká, taká aká má byť, aby pojala čo najväčší počet účinkujúcich a divákov v rámci rôznych programov. Ilockých Slovákov začalo trápiť, ako postúpiť v rekonštrukcii ďalej - na omietanie stien by sa našli majstri, ale rekonštrukcia strechy, to už bol tvrdý oriešok.

Našťastie sa v tom čase v oblasti Vukovaru nachádzal Slovenský ženijný prápor (SLOVENGBAT) v Mierovej misii Spojených národov. Prápor mal za úlohu odmiňovať komunikácie, postaviť zničené mosty, ničiť nahromadené zbrane a výbušniny, stavať tábory pre iné vojenské a logistické oddiely mierových síl OSN a plnil aj ďalšie úlohy v rámci svojej pôsobnosti.

Prvé kontakty ilockých Slovákov s práporom nadviazal profesor Emil Horák. Nasledovali futbalové zápasy mladých Iločanov s vojakmi práporu, rozhovory vedúcich, a v rámci rozhovorov vyznela myšlienka, že by prápor mohol pomôcť v rekonštrukcii, keďže vlastnil potrebnú ženijnú techniku.

Prvý prísľub na rekonštrukciu dal veliteľ Rostislav Šmehlík, ale čoskoro odišiel

z postu a na jeho miesto nastúpil Štefan Jangl, ktorému sa budova Slovenského domu v Iloku stala srdcovou záležitosťou. Najskôr dosiahol to, aby na výstavbu bolo vydané povolenie nielen Ministerstva obrany SR, ale i hlavného veliteľa vojsk OSN Williama Hansetta. Do Iloka sa teda s ich súhlasom mohlo dostaviť osemčlenné družstvo, ktoré malo pomáhať pri výstavbe. Do Iloka však, vďaka Janglovej podpore, prichádzalo denne viac ako osem vojakov a tí, za pomoci ilockých Slovákov za pomerne krátky čas vystavali budovu, v ktorej dodnes neutícha kultúrny ruch.

Počas výstavby sa rodili priateľstvá, nadväzovali sa kontakty - tak, ako sa Iločania pýšili práporom a šikovnosťou jeho majstrov, tak sa i prápor pýšil ilockými Slovákami - tanečníci Slovenského kultúrno-osvetového spolku Ľudovíta Štúra niekoľkokrát reprezentovali Slovákov pri slávnostných príležitostiach (akými boli metal parády) celovečerným folklórnym programom za prítomnosti vysokých predstaviteľov medzinárodných armádnych zborov.

Prápor roku 1998 ukončil svoju misiu a vrátil sa späť na Slovensko. Priateľstvá a dobré vzťahy medzi ľuďmi však pretrvali.

V septembri roku 2008, desať rokov po odchode práporu, prijali Iločania pozvanie z Asociácie UN-Veterán Slovakia, aby prišli na Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Záhrebe prijať vyznamenanie za spoluprácu civilnej organizácie s vojenskou počas mierovej reintegrácie Slavónie.

V pondelok 22. septembra odcestovala trojčlenná delegácia: predseda Vlatko Miksád a dvaja členovia Správneho výboru MS Ilok Josip Miškulin a Juraj Kukučka na Veľvyslanectvo SR v Záhrebe, aby v mene Matice slovenskej prijali Pamätnú medailu za presadzovanie mieru a bezpečnosti vo svete, ktorú vydalo Ministerstvo obrany SR a Asociácie UN-Veterán Slovakia v rámci 15. výročia príchodu slovenskej mierovej jednotky na Balkán. Na veľvyslanectve bolo udelených 6 medailí (z celkového počtu 300 na celom

svete) osobám a organizáciám, s ktorými prápor spolupracoval počas vojny v Chorvátsku v oblasti UNTAES-u: Njegovanovi Stárekovi, bývalému zástupcovi pre českú a slovenskú menšinu v chorvátskom parlamente, bývalým lokálnym funkcionárom z oblasti Daruvaru a Matici slovenskej Ilok.

Medaily za prítomnosti veľvyslanca SR v Chorvátsku Jána Báňasa, prvého tajomníka Igora Derca a vojenského prideľenca Antona Ondrušku slávnostne udeľovali prvý veliteľ práporu Ľubomír Kolenčík a posledný veliteľ Štefan Jangl. Jangl tlmočil ilockým Slovákom aj pozdravy Matúša Kučeru, ktorý v čase vojnového zúrenia, ako veľvyslanec SR v Chorvátsku viedol starostlivosť o ilockých Slovákov a vyvíjal priateľské vzťahy medzi Chorvátskom a Slovenskom.

(V. Miksád)

Česká beseda

V organizácii ČB Lipovľany posledného septembrového vikendu takmer 50 ľudí cestovalo do Temešváru v Rumunsku. Ale nebol to výlet - bola to návšteva ČB tamojšieho Česko-slovenského zväzu, pričom sa tam lipovľanski Česi i predstavili so svojím programom.

Na cestu sa vydal i Branko Vincent, predseda MS Lipovľany, ako i Mirko Fedak, predseda ukrajinského KPD Karpatici Lipovľan.

V Rumunsku žije asi 10.000 Slovákov a trochu viac ako 4.000 Čechov, takže je i predseda Zväzu v Rumunsku - Slovákom.

Vystupovali i Česi i Slováci, no málo je ešte takých v Rumunsku, ktorí rozprávajú buďto českým, alebo slovenským jazykom.

Veľmi sú srdeční, naši občania Lipovľan boli veľmi pekne privítaní a pritom sa i veľmi úspešne - piesňou a tancom predstavili Česi. Spoločné ocenenie účastníkov cesty bolo, že 50 občanov Lipovľan v tých dňoch v Temešvári prezentovalo i celé Chorvátsko.

(I. Hudec)

130. výročie Chorvátskeho červeného kríža / 55. výročie DDK / 60. výročie ChČK GDCK Kutina

Tento rok je veľmi významný pre rozvoj Chorvátskeho červeného kríža, lebo si v ňom pripomínáme početné výročia. Pred 130 rokmi založili prvú organizáciu Chorvátskeho červeného kríža v Zadre a v Sisku, spolu s celou svojou župou majú dôvody byť hrdí na 55. výročie darcovstva krvi, lebo ešte dávneho 1953. roku bola uskutočnená prvá akcia darcovstva krvi v Sisku a takmer v tom istom čase i v Kutine.

Dobrovoľné darcovstvo krvi je jednou z početných aktivít Červeného kríža, lebo krv je jediným liekom, ktorý môže dobrovoľne dať zdravý človek.

Základné zásady Červeného kríža sú: humánnosť, neutrálnosť, objektívnosť, dobrovoľnosť, jednota a univerzálnosť.

Všetky tieto zásady boli platné počas mieru, ako i počas vlasteneckej vojny. I sám som bol vedúcim organizácie Červeného kríža, ale bolo to v mieri, čo je omnoho ľahšie. Uskutočňovali sa početné akcie - fluorografické snímkovanie pľúc na teréne, práca s mladými, pomoc ľuďom v núdzi, starostlivosť o hygienické minimum, prvá pomoc, medzinárodná spolupráca a iné.

No vlastenecká vojna požadovala i rýchlu transformáciu Červeného kríža z mierových časov do vojenskej organizácie - vojenskej, ale bez pušky. Červený kríž sa v tom čase staral o utečencov, mal i vyhladávaciu a pátraciu službu po vojnovu rozdelených členoch rodiny a mnohé iné aktivity. I Mestské združenie Chorvátskeho červeného kríža v Kutine počas mieru a vo vojnovom čase za 60 rokov jestvovania v úplnosti splnilo svoje poslanie.

Do práce Červeného kríža zapojení sú početní voluntéri, bez ktorých by sa nemohla rozdeliť toľká humanitárna pomoc, ktorá počas celej vlasteneckej vojny prichádzala takmer z celého sveta. A práve preto, že sa Červenému krížu podarilo v úplnosti uskutočniť svoje sľachetné poslanie, vedený ušľachtilými a odbornými ľuďmi a ľuďmi ochotnými pomôcť, v mene mnohých utečencov potrebné je vysloviť slová vďaky Červenému krížu.

Dnešný Chorvátsky červený kríž po vlasteneckej vojne vykonáva početné aktivity v mieri a vždy má na mysli základ-

né zásady Červeného kríža, ktoré platia v celom svete. Dnešnú organizáciu Chorvátskeho Červeného kríža mesta Kutina úspešne riadi riaditeľ Krunoslav Filipović a zamestnankyňa Katica Zemanová, ako i členovia Mestského výboru Červeného kríža, ktoré svojimi návrhmi pomáhajú v práci.

Osobitne treba vyzdvihnúť prácu Avdu Devlića, ale i ostatných členov výboru. Dnes sa Mestské združenie Červeného kríža mesta Kutina stáva vedúcim nielen v Sisacko-moslavskej župe, ale i na úrovni celého Chorvátska. Tu predovšetkým myslím na aktivity darcovstva krvi, ale i na ostatné aktivity.

A nakoniec patrilo by sa poďakovať všetkým tým, ktorí svojou prácou za minulých 60 rokov buďto profesionálne, alebo voluntérsky prispeli k tomu, aby Mestské združenie Červeného kríža Kutina malo pevné základy pre budúcnosť a aby vždy bolo v službe človeka v núdzi.

(I. Hudec)

Edukatívne dielne mesta Osijek

V septembri t. r. v mestskej štvrti Tvrdja sa uskutočnili edukatívne dielne určené pre združenia.

Mesto Osijek vypísalo súbeh, ktorým sa z rozpočtu mesta Osijek v nasledujúcom roku budú financovať projekty a programy občanov, ako i združení z oblasti zdravotnej a sociálno-humanitnej ochrany.

Mesto v spolupráci s Fórom združení organizovalo dielne a konzultácie pre predstaviteľov združení s cieľom, aby čím ľahšie a kvalitnejšie mohli písať svoje projekty a programy. I sama som bola účastníčkou tejto dielne. Bolo mnoho otázok a dilem, ktoré nám vysvetlili odborníci. Pri samom vypracovaní prihlášky dostali sme smernice o tom, na aký spôsob je potrebné vyplniť formulár a napísať príspevky. V dnešnom čase na súbehoch môžu prejsť iba dobre urobené plány, lebo treba opráv-

niť získané financie. Dôležité je opísať problém/potrebu, ciele, cieľovú skupinu, aktivity, metódy... a výsledok, ktorý chceme dosiahnuť svojím projektom alebo programom. Po schválení financovania, na súbehu je potrebné dokumentovať prevádzku plánov (fotografovať, nahráť, urobiť ankety a pod...). Správy sa doručujú v lehote, ktoré určí mesto a všetko je uvedené v zmluve, ktorá sa podpisuje po usku-točnenom súbehu. V prípade, že sa v zadanej lehote neoprávnia doručené finančné prostriedky, mesto môže požadovať ich návrat.

Ak sa zjaví problém týkajúci sa zostavovania programov i na iných úrovniach, tam kde možno súťažiť o udelenie finančných prostriedkov - i Zväz by mohol organizovať podobnú dielňu a týmto podať odbornú pomoc.

(A. Ďund'ová)

Etnoprehliadka v Rijeke

Foto: M. Gržinič

FS MS Rijeka na Etnoprehliadke v Rijeke

Každý rok koncom septembra mesto Rijeka organizuje Etnoprehliadku národnostných menšín, ktoré pôsobia na týchto priestoroch. Pre nás sa začal program už 19.09., keď sme v štátnom archíve inštalovali výstavu akademického maliara Stanislava Horongozóa, ktorá trvala až do konca septembra. V prvý deň Etnoprehliadky sa program konal v novom Českom dome a Matica slovenská Rijeka sa predstavila aj so svojimi hosťami. Spev

väčšia skupina Slovenka a Orava zaspievali krásne pesničky a Margita Rekič-Grolmusová recitovala básničky zo svojej zbierky Priateľstvo. Pri ich prezentácii mnohým z nás slzy vyhrkli z očí, nie zo žiaľu, ale od radosti.

Na druhý deň, v sobotu 27.09., sa konal folklórny program na Korze. Okrem domácich folklórnych skupín vystupovali aj hostia. Boli to Ukrajinská Veselka z Budapešti, Taliani z Vodnjanu a naša Orava zo Slovenska. Tento rok bola novina, že sme sa okrem na tribúne predstavili aj v sprievode Korzom. Už predtým naša skupina zabávala divákov na Koblerovom námestí, kde sme sa zorad'ovali. Už tam si mnohí z okoloidúcich prišli na svoje pri počúvaní pesničiek a mnohí turisti si aj zatancovali.

Aj keď naši hostia mali len harmoniku, atmosféra bola super. V hlavnom programe sme mali spoločných 15 minút, ktoré sme využili naplno. Slovenka odtancovala zmes tancov a Orava stihla zatancovať dva krásne tance. Aj keď mali len dva tanečné páry, boli super. O tom, že to bol úspech, dokázal potlesk divákov. Naše

Spevácka skupina Oravan

Foto: M. Gržinič

vel'ké št'astie je teraz, že sme v centre mesta a hneď sme doma. Po skončení programu sme si spravili obed v matici. Potom si naši hostia odišli pozrieť mesto a večer sme spolu odišli do Platka, výletného strediska blízko Rijeky, kde sme sa zabávali do ranných hodín. Ráno sme vyprevadili hostia a my sme sa vrátili do Rijeky.

Tam sa už konal šachový turnaj, ktorý organizovala čiernohorská menšina, kde sme aj my mali svojich účastníkov. Podporiť ich išli aj niektorí členovia. Asi to pomohlo, lebo predstavte si, vyhrali sme prvé miesto. Gratulujeme! Na budúci rok

je Matica slovenská Rijeka organizátorom šachového turnaja národnostných menšín v PGŽ. Teraz, chvalabohu, máme dost' miesta, aby sme to mohli organizovať vo svojich priestoroch. Doteraz sme sa tomu bránili rukami-nohami. Ešte tak nájst' dobrých sponzorov. Ale o to sa postará Margita, ktorej môžeme vd'ačiť, že sme to tento rok vyhrali. Ďakujeme nielen jej, ale všetkým, ktorí sa zapojili či do programu, či do prípravy, a tým pomohli, aby aj tieto tri dni prešli najlepšie, ako sa dalo. Len tak ďalej!

(M. Gržinič)

Na pútnickej ceste do osady Vočín

I tohto roku plný autobus Lipov'ánčanov vyštartoval 21. 08. t. r. do Vočina pokloniť sa Matke Božej Vočinskej a predniesť vd'aky i mnohé prosby.

Tohto roku táto biskupská pútnická cesta Požegského biskupstva zoskupila vyše 20.000 pútnikov a počas sv. omše si pripomenuli i 150. výročie zjavenia Matky Božej Lurdskej, ktorá sa dala vidieť Bernadette.

Večernú sv. omšu celebroid biskup tohto biskupstva Dr. Antun Škorčević spolu s početnými inými farárm.

I tohto roku kulmináciou duchovného zážitku bolo spievanie mariánskych piesní so za-

pálenými sviecami. Na celom priestore posvätného miesta bola tma, pokým v našich rukách horeli sviece a vo vyplnených dušiach pútnikov vzplanul plameň nádeje, lebo naša nebeská Matka nikdy nenecháva svoje detky.

(I. Hudec)

Na sv. omši vo Vočine

Foto: I. Hudec

DNI SLOVÁKOV ŽIJÚCICH V ZAHRANIČÍ 2008 V BRATISLAVE

Venované Slovákom žijúcim na Dolnej zemi
(Chorvátsko, Maďarsko, Rumunsko, Srbsko)
9. - 14. október 2008

Foto: A. M. Kuric

Predsedníčka USZZ Vilma Prívarová a Ľubica Bartalská

Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí usporiadal v dňoch 9. - 14. októbra 2008 Dni Slovákov žijúcich v zahraničí. Dni Slovákov tohto roku boli organizované v Bratislavskom a Trnavskom samosprávnom kraji a spoluorganizátormi boli Ministerstvo kultúry SR, Mesto Trnava, Dom umenia Piešťany, Mestské kultúrne stredisko Senec, Dom Matice slovenskej Galanta, MO Matice slovenskej Senec a Spolok Slovákov z Maďarska.

Vo štvrtok 9. októbra v Bratislave v Dvorane Ministerstva kultúry SR o 17. hodine bolo otvorenie výstavy obrazov akad. maliara Pavla Popa, Slováka zo Srbska, ktorý patrí medzi vyhladávaných vojvodinských výtvarníkov, vystavujúcich a tvoriacich v mnohých kútoch sveta.

V piatok o 13. hodine na pôde Bratislavského samosprávneho kraja privítal delegátov jednotlivých štátov predseda BSK Vladimír Bajan. Delegáti darovali predsedovi darčeky každý zo svojej krajiny.

V sobotu 11. októbra dopoludnia BSK pre nich pripravil prehliadku hradu Červený Kameň a návštevu Strednej vinársko-ovocinárskej školy v Modre, jedinej svojho druhu na Slovensku, spolu s ochut-

návkou tradičných vín Malokarpatského regiónu vo vinnej pivnici.

V piatok 10. októbra o 16.30 bolo otvorenie umeleckej výstavy fotografií Imricha Fuhla, Slováka z Maďarska, v Mestskom kultúrnom stredisku v Senci. Imrich Fuhl citlivo vníma každodenné udalosti a dokáže ich prostredníctvom fotoobjektívu povzniesť na poetickú úroveň.

Umelca predstavila Ľubica Bartalská a hostí pozdravila predsedníčka Úradu Slovákov žijúcich v zahraničí Vilma Prívarová.

O 17.30 hod. sa pokračovalo v ďalšej akcii - otvorení Výstavy súčasnej knižnej produkcie dolnozemskej Slovákov. Výstavu otvorila Ľubica Bartalská a vydavateľstvo predstavili: za Slovákov zo Srbska Vladimír Valentík, za Slovákov z Rumunska Ivan Miloslav Ambruš, za Slovákov z Maďarska Anna Kováčová a za Slovákov z Chorvátska Andrej Kuric, ktorý riaditeľke mestskej knižnice ako predseda Zväzu Slovákov v Chorvátsku odovzdal balík kníh z produkcie Zväzu.

Potom nasledovala prezentácia spisovateľov, ktorých predstavila Ľubica Bartalská a spisovatelia a básnici zarecitovali a prečítali úryvky zo svojich básní. Obecenstvu, ktorého bolo naozaj dosť, sa predstavili i predstavitelia z Chorvátska, básnik a publicista Ivan Hudec a Andrej Kuric.

V Bratislavskom bábovskom divadle bolo večer divadelné predstavenie Slovenského divadla Ver-

tigo pri CSS v Budapešti s hrou autora Ivana Holuba Pohreb. Réžia András Nagy.

V sobotu o 15.00 hod. v Átriu Slovenského rozhlasu, Mýtna 1, Bratislava bolo otvorenie výstavy súčasného umenia Slovákov v Chorvátsku. Svojimi umeleckými prácami prezentovali sa umelci: akad. maliar Josip Dinko Domačinovič-Kuric; akad. maliarka Kristína Hrubiková; Anica Popovićová a absolventka výtvarných umení v Záhrebe Katarína Kuricová. O výstave hovorila a umelcov predstavila Ľubica Bartalská a Andrej Kuric, ktorý povedal, že sa aj Slováci z Chorvátska chcú slovenskej verejnosti predstaviť aj v inom svetle nielen tancami a spevmi. „Slováci v Chorvátsku majú tiež svojich umelcov, básnikov, hudobníkov, svoje vydavateľstvo a hoci nás je nie veľa, usilujeme sa zachovávať a pestovať slovenské obyčaje a kultúru. Zväz Slovákov v Chorvátsku (Zväz Matíc) si dali za úlohu zachovať slovenskú rodinu, jej povedomie a identitu, zapájať príslušníkov slovenského národa do svojich radov a odborov, otvoriť výchovno-vzdelávacie centrum, pestovať materinskú reč a krásnu literatúru v školách, rozvíjať vydavateľskú činnosť, rozhlas, folklórne festivaly, starať sa o politické zastúpenie predstaviteľov slovenskej národnostnej menšiny na lokálnej a celoštátnej úrovni.“

V kultúrnom programe vystúpil Dejan Činčurák, známy mladý hudobník-hobojista, ktorý už má za sebou veľa vystúpení po celej Európe. Po otvorení hostia si mohli pozrieť výstavu a okúsiť víno z Iloka od pána Zlatka Zajaca a z ilockých pivníc, ako aj Osijecké pivočko.

O 19.00 hod. bol galakonzert sólistov a súborov Slovákov na Dolnej zemi pod

Josipovčania s pátrom Ušákom

Foto: A. M. Kuric

Účastníci DZS s predsedom Bratislavského samosprávneho kraja pánom Bajanom

Otvorenie výstavy

názvom Pamäť rodu v Teátro Wüstenrot Bratislava (budova Istropolisu). Sólisti boli: Dejan Činčurák, Vlatko, Anna a Pavel Miksádovci (Chorvátsko); Edita Šutová, Katarína Noszlopyová (Maďarsko); Kvetoslava, Margaréta a Slovenka Benkové, Ján Brtka, Ondrej a Marína Maglovskovci, Ivana Nováková, Michal, Kri-

stína a Michaela Čiliakovci (Srbsko); Súbory: SUS Krajan-Vojvodina (Srbsko); Citarový súbor Boleráz (Maďarsko). Réžiu mal na starosti Michal Babiak. Dejan Činčurák hobojista z Osijeku, ktorý pôsobí ako hobojista v Chorvátskom národnom divadle v Osijeku, očaril prítomné publikum. Aj rodina Miksádová sa ukázala v peknom svetle. Po programe sme urobili spoločnú fotografiu s pánom veľvyslancom Chorvátskej republiky v Bratislave J.E. Tomislavom Carom a pátrom Vítom Ušákom, ktorý napísal knihu Slováci v Chorvátsku.

V nedeľu 12. 10. o 15.00 hod. v Mestskom kultúrnom stredisku v Senci vystúpili Slovenský umelecký spolok Krajan-Vojvodina (Srbsko) a citarový súbor Boleráz (Maďarsko). O 18.00 hod. v Piešťanoch otvorili dokumentárnu výstavu Z dejín slovenského divadelníctva na Dolnej zemi. (Slovenské národné múzeum / Historické múzeum, Bratislava). O 19.00 hod. bolo divadelné predstavenie Ochoťníckeho divadla Janka Čemana z Pivnice (Srbsko) Tajomstvo balzamu au-

torky Muzy Pavlovovej. Réžia: Ľuboslav Majera.

V pondelok o 15.00 hod. v Trnave otvorili dokumentárnu výstavu Detský odev Slovákov na Dolnej zemi v minulosti (Slovenské národné múzeum, Báčsky Petrovec, Srbsko). Večer o 19.00 hod. v Trnave v Divadle Jána Palárika usporiadali Pamäť rodu - Galakonzert sólistov a súborov Slovákov na Dolnej zemi.

V utorok o 15.00 hod. v Galante v Dome Matice slovenskej otvorili výstavu ľudovomeleckej tvorby Slovákov v Maďarsku - Srdcom vyšité (Dom slovenskej kultúry, Békešská Čaba) a večer o 17.00 hod. vystúpila citarová skupina Boleráz z Békešskej Čaby a SUS Krajan-Vojvodina v spoločnom programe so súbormi zo Slovenska i zahraničia.

Čo povedať o tohtoročných Dňoch zahraničných Slovákov? Hodne toho bolo. Slováci z Dolnej zeme sa naozaj predstavili v peknom svetle. Organizátorom patrí veľká vďaka a chvála. Dovidenia o rok!

(A. M. Kuric)

Po galakonzerte s veľvyslancom Chorvátska J.E. Tomislavom Carom

Páter Ušák a Ľubica Bartalská

Foto: A. M. Kuric

Otváranie výstavy vydavateľstva Dolnozemských Slovákov v Senci

Predstavovanie vydavateľskej činnosti

Foto: A. M. Kuric

Foto: A. M. Kuric

S rodinou Prívarovou

Naši umelci

Foto: A. M. Kuric

Foto: A. M. Kuric

S pánom Šišákom, poradcom podpredsedu vlády SR

Hobojista Dejan Cinčurák na galakoncerte

Foto: A. M. Kuric

Foto: A. M. Kuric

Rodina Miksádová na galakoncerte

Na galakoncerte

Foto: A. M. Kuric

MS Zokov Gaj

25. 09. 2008 oslávili Deň okresu Zdenci

Foto: J. Šírka

Hostia s matičiarmi zo Zokovho Gaja

Na oslavu Dňu okresu Zdenci boli pozvaní početní vzácni hostia a domáci. Po pozdravných slovách načelníka Zdenci pána Barupčiča KUS Zdenac otvoril schôdzu - hymnou a po slávnostnej schôdzi nasledoval krátky program; vystúpili členky KUS-u Zdenac a členky MS Zokov Gaj, ktoré sa obecnstvu predstavili s dvomi piesňami: **Zokov Gaj, Zokov Gaj a Slovenské mamičky**. Na schôdzi sa zúčastnili i nám veľmi milí hostia zo Zborova nad Bystricou zo Slovenskej republiky ako čestní členovia. Okrem nich boli tu

i vážení hostia z Bratislavy, podpredsedníčka slovenského parlamentu Belousovová, veľvyslanec SR v RCH Ján Bánaš, predstaviteľka Úradu prezidenta Chorvátskej republiky Stjepana Mešića, vážený prof. Andrej Kuric a iní hostia. Po príchode do Zdeniec naši priatelia zo Zborova navštívili MS Zokov Gaj. Pravda, bolo to len nakrátko, no predsa stačilo, aby si vymenili dojmy a pocity. Po malom občerstvení a krátkej výmene informácií o našich drahých priateľoch zo Zborova, odišli sme do Zdeniec. (L. Hološová)

Foto: J. Šírka

Hostia na slávnostnej schôdzi v Zdenciach

Dupkom po chorvátsky a dupkom po slovensky

V tomto jazykovom okienku nás zaujme vo vete Koncertná sála bola dupkom plná slovné spojenie dupkom plná, ktoré sme v našom prostredí pod vplyvom jazyka väčšinového, chorvátskeho národa prednedávnom zachytili. Ak ste si nie istí správnosťou spojenia, prezradíme vám hneď, že je spisovne nesprávne.

A teraz poďme k veci. Podľa Krátkeho slovníka slovenského jazyka Slovenskej akadémie vied (aj na webovej stránke <http://slovník.juls.savba.sk/>), ktorý je kodifikačnou príručkou, slovenská príslovka dupkom sa používa iba v spojení vlasy mu dupkom stoja, vstávajú dupkom dohora, rovno i frazeologicky expresívne je naľakaný, zhrozený, prekvapený.

V chorváčtine je zase spojenie zo začiatku prílohy spisovne v poriadku, napríklad: Crkve su dupkom pune i narod je sretan i bogat alebo Dvorana je bila dupkom puna.

Prečo k tomuto a podobným problémom prichádza? Problém je iba v tom, že slová dupkom po chorvátsky a po slovensky rovnako znejú - sú homonymá, avšak nemajú rovnaký význam, a príslušníci nášho národa pod náporom chorváčtiny akoby zabúdali slovenský význam (tu zriedkavý dupkom stáť) a preberajú význam a spojenie z jazyka väčšinového - chorvátskeho národa dupkom plný.

Žiaľbohu, toto a podobné chybné spojenia sú čím ďalej, tým častejšie a čeliť im môžu čím ďalej, tým menej jazykovo pohotoví jednotlivci; učители, jazykovedci, ale nielen oni...

Nakoniec - nezabudnite - po slovensky dupkom stáť.

(J. Šírka)

Spomienka

Vonku opäť prší, je hmla a vo vzduchu cítiť vôňu jesene. Aj moje vnútro pocítiť uje akúsi jeseň. Obdobie, keď si spomínam na svojich najdrahších, ktorých som stratil na mojej pozemskej ceste. Keď sa skončil ich život, aj oni odišli do večnosti. Tí, čo už opustili pozemský život,

na nich zostáva iba spomienka a pamätame sa i na ich dobré rady, ktorými nám pomohli pri riešení problémov. Tieto dni viac ako inokedy myslím na mojich drahých zosnulých a prosím za nich v modlitbách. Vždy, keď strácam milovanú osobu, vidím pohreb, som na zádušnej svätej omši alebo stojím nad hrobom či pri cintorínskom kríži, uvedomujem si vlastnú zraniteľnosť. Vtedy si v myslí preberám, ako konám vo svojom živote. Čo by som mohol urobiť lepšie a v čom by som sa mal úplne zmeniť. Uvedomujem si, možno iba nakrátko, že mám ešte čas. Možno rok, mesiac, týždeň či deň a možno už iba hodinu. Mám čas, ktorý mi dal vzkriesený a oslávený Pán Ježiš. Necháva ma, aby som sa stihol pripraviť, aby som mu - keď príde moja jeseň - mohol odovzdať zdravú a hojnú úrodu, svoje dobré plány naplnil hod-

notnými skutkami. Viem, že nežiada od mňa tak veľa. Možno len trochu viacej ochoty, lásky, trpezlivosti. Nechce, aby som premárnil svoj život na zemi, ale aby som si vážil každý nový deň a uskutočňoval jeho príkaz lásky. Preto ho prosím, aby naplnil moje srdce novou nádejou a láskou a dal mi odvalu, nech s pokorou a odovzdanosťou prijímam životné skúšky, aby som bol pripravený, keď ma povolá k sebe. Prejde určité obdobie a znova nadíde jeseň a s ňou dušičkový čas. Možno niekto iný zastane pri mojom hrobe. Pomodlí sa alebo zamyslí nad svojím životom.

(pripravil A.M.Kuric)

Na cintoríne

Každý rok pred sviatkom Dušičiek idem na cintorín, hroby okrášlim, čoto upravím. Na hroby svojich predkov položím kyticu kvetov a pomodlím sa. Potom sa prejdem cintorínom a hľadím na mená na náhrobných kameňoch. Premýšľam, modlím sa i spomínam... Pozieram sa na hroby. Môj pohľad sa nedávno pristavil na pomníku oproti hrobu môjho prateľa. Čosi mi tam chýbalo. Ale čo? Vstal som z lavičky a pozrel sa na. Pravdaže, ešte pred mesiacom tu boli dva anjeliky z porcelánu. V tomto hrobe leží môj priateľ. Tragicky zahynul počas vlasteneckej vojny. Porcelánové anjeli boli symbolom jeho mladosti. Kto mal záujem o to, aby poškodil pamiatku na zosnulého? Mlčky som sa vrátil k hrobom svojich príbuzných a lepšie sa prizrel ďalšiemu radu hrobov. Neveril som vlastným očiam. Na dvoch z nich boli zničene kahany a na ďalších pár dokonca rozbité kameninové vázy na kvety. V hlave mi rezonovala otázka: Kto? Prečo? Smutný i znepokojený som si sadol na lavičku. Žiaľ, vandalizmus v poslednom čase zasiahol už aj cintoríny, miesto odpočinku našich blízkych. Územie, na ktorom by mal vládnuť posvätný pokoj a úcta k mŕtvym. Kyticu kvetov a zažaté kahance na hrobch príbuzných a priateľov patria k týmto sviatkom. Uhládzam ich a kdesi vnútri srdca pocítiť ujem bolesť hrobov, čo žalujú...

(A.M.Kuric)

MS RIJEKA

Foto: M. Gržinić

Návšteva šachistov z Prievidze v MS Rijeka

MS RIJEKA pokračuje vo svojich aktivitách aj v septembri

Po skončení Dní slovenskej kultúry, ktoré sa konali v prvý septembrový týždeň, Matica slovenská Rijeka sa 11.09. zúčastnila na slávnostnom otvorení výstavy Stanislava Horongozóa v opatijskom hoteli Mozart. Organizátorom bolo mesto Opatija a Veľvyslanectvo Slovenskej republiky. Slávnostné ukončenie výstavy sa konalo organizovaním Slovenského dňa v Opatiji 18.09. Môžeme povedať, že malou pomocou prispela aj Matica slovenská Rijeka, ktorá pri tejto príležitosti pomohla hotelovej škole v

Opatiji pri výbere a príprave slovenských jedál a zapožičala kroje na túto príležitosť.

Slovenský deň v Opatiji navštívili aj podnikatelia zo Slovenska, ktorí tu prezentovali rôzne področia, cestovný ruch, kúpele, wellness a čističky vody, fondy EÚ. Na výstave sa so svojou poviedkou predstavil Marián Moncmar. Na slovenskom dni bol prítomný aj štátny tajomník Ministerstva kultúry SR Jozef Lang, ktorý okrem poďakovania chorvátskej vláde za starostlivosť o slovenskú menšinu pochválil aj Maticu slovenskú Rijeka. O dejinách a histórii Slovenska hovorila Mgr. Bednárová. Celý Slovenský deň vyvrcholil kultúrnym programom na terase hotela Imperijal, kde sa v programe predstavili folkloristi z Terchovej.

Počas celého programu tlmočníkom bol Bc. Mario Gržinić, ktorý v auguste obhájlil diplomovú prácu na tému Národnostné menšiny v Chorvátsku, a tým ukončil prvý stupeň politológie na Filozofickej fakulte v Bratislave. Pri tejto príležitosti mu gratulujeme a prajeme veľa úspechov v pokračovaní štúdiá.

(M. Gržinić)

Skrátka z Jelisavca

Foto: Ž. Brník

FK Vihor

Napriek tomu, že v osade početné poľnohospodárske rodiny vykonávajú svoje jesenné práce na poli a vo svojich domácnostiach, Jelisavčania i naďalej aktívne pôsobia a, samozrejme, usilujú sa nájsť nadostac času i na prácu vo svojich združeniach.

Tak tradične najaktívnejší spolok v osade SKUS Ivana Brníka Slováka aktívne pracuje na zoskupovaní nových mladých generácií folkloristov a s nimi, ako i so sformovanou detskou skupinou učia sa nové choreografie, nové tanečné kroky.

Ich choreograf Anđelko Benčić výnimočne je spokojný s odozvou detí na folklórne skúšky, čo dáva určitú garanciu a

istotu, že jelisavský folklórny spolok i v budúcnosti bude závažným faktorom aj ináč bohatej kultúrnej tvorby Slovákov v Chorvátskej republike.

Matica slovenská Jelisavec na svojich schôdzach rozpracúva plány svojej budúcej práce. Dodatočne sa určitými finančnými prostriedkami zariadil i sanitárny uzol v Kultúrnom centre Slovákov a dali zhotoviť i niekoľko veľkých skriň na ochranu ľudových inštrumentov, krojov a ručných prác, ako i pre ostatný inventár.

Dobrovoľný hasičský spolok taktiež usilovne pracuje na zariadení svojich miestností pre spoločné schôdze a priatelenia. Svojou prítomnosťou si uctili i niekoľko významných osláv a jubilej okolitých a priateľských dobrovoľných hasičských spolokov.

Združenie Naša djeca Jelisavec je v záverečnej fáze prác na líčení a ochrane železných a drevených plôch na detskom ihrisku, pred nastavujúcimi daždivými a snežnými dňami.

Samozrejme, jednou zo závažných a veľmi sledovaných združení je FK Vihor, ktorého členovia v novej futbalovej sezóne výborne hrajú a zaznamenávajú počet-

né výhry - tak na domácom, ako i na hosťujúcom teréne.

Preto ani nevíť fakt, že všetky futbalové zápasy Jelisavčania sledujú vo veľkom počte a s veľkým záujmom. Od začiatku novej sezóny, Jelisavčania sa nachádzajú pri samom vrchu rebríčka 1. župnej futbalovej ligy. Svojimi výbornými hrami dávajú optimizmus svojim fanúšikom, že v tomto smere budú pokračovať i v budúcnosti.

V Jelisavci je, ako vieme, i stredisko Rady slovenskej národnostnej menšiny Osijecko-baranskej župy, ktorá na niekoľkých svojich predchádzajúcich schôdzach uskutočnených v Kultúrnom stredisku Slovákov v Jelisavci doriešovala bežnú problematiku a spoločne organizovala i návštevu Slovenskej republiky v trvaní štyroch dní.
(Ž. Brník)

MS Jelisavec

Foto: Ž. Brník

Každá hlávka

Foto: Ž. Brník

Práca so slnečnikom

Veríme, že všetci viete, že je slnečnica jednou z obľúbených rastlín z rodu Helianthus. Kvitne od júna až po september a svoj pôvod má v Peru a v Mexiku. Pestuje sa po celom svete. Doz-

reté slnečnicové semiačko je bohaté na rastlinné tuky, vitamíny, bielkoviny, minerály a balastné látky.

Používa sa na výrobu rastlinného oleja (slnečnicový olej), v domácnosti sa používa i ako významné krmivo pre dobytok alebo ako okrasná rastlina.

Práve pre svoj význam v chove dobytka na dedine si slnečnicu veľmi vážia. Preto, keď slnečnica dozrie a príde čas jej zberu, poľnohospodári sa usilujú zozbierať každú hlávku. Tak je

i v Jelisavci, kde občania po kombajne záväzne prejdú poľom a zozbierajú hlávky, ktoré kombajn nezozbieral, dovezú ich potom domov a ako za starých dobrých čias zoskupí sa spoločenstvo ľudí a za roz-

právania, vtipkovania a piesne spoločnými silami oddeľujú zrno od zozbieraných zrelých hlávok.

Práve jedno takéto pracovné priatelenie bolo i v rodine Miry Králikovej, kde sa veselá družina bavila niekoľko hodín a pravdaže, ako sa dozvedáme, prácu vykonali s veľkou chuťou a dobre.

Jedni zrno oddeľovali, udierajúc drevenými palicami po hlávkach, pokým tí druhí zozbierané hlávky treli na trenici.

Spokojná domáca Mira takéto spoločné pracovné priatelenie už dohodla i na budúci rok, lebo - ako hovorí - slnečnica je veľmi významná rastlina, čie spracovanie si vyžaduje i hodne zručnosti a vedomostí, preto je každá hlávka vzácna, nesmieme ju ponechať, aby zhnila na zožatých poliach.

(Ž. Brník)

Markovská rozprávka o Pamiatke zosnulých

Foto: B. V. Baksová

Markovec

Pamiatku zosnulých oslavujeme 2. novembra. Okrem sviečok a kvetov, vzdávania lásky a poďakovania na hroboch

svojich najmilších Markovčania pestujú ešte jednu tradíciu. Totiž večer vo sviatok Všetkých svätých, Všechnsvätých (1. novembra) presne o 19. hodine večer sa začína pálenie starých pneumatík z traktorov, kamiónov, automobilov. Oheň musí byť čím väčší, lebo tým aj noc bude jasnejšia a mŕtvi budú vidieť, čo dostali na hrob. Niektorí hovoria, že je oheň jednoducho symbolom sviatku a niektorí, že aj počet iskier označuje počet zachránených duší. Voľakedy sa pneumatiky (skôr štiepy a kukuričie) pálili až na piatich dô-

ležitejších miestach v dedine a za posledných niekoľkých rokov sa pália iba na jednom. Už aj ústredné miesto pred hašičským domom zamenili pre čmudenie koncom Pejačovičovej ulice (úvrate smerom k lesíku). Skôr sa namiesto dnešných petárd využíval karbid. Voľakedy sa aj zvonilo celú noc. Na Pamiatku zosnulých sa doma pália sviečky a modlí sa za tých, ktorých hroby sú ďaleko.

A ešte jeden zaujímavý moment. Počas týchto dvoch dní stále sa lúskajú špice (tekvicové semiačka), no to iste nie je preto, že im je sezóna, ale preto že sa údajne - tak hovoria aj Jelisavčania - ich lúskaním vykupujú duše tých na nebi. Koľko sa špicov vylúska a zje, toľko sa duší oslobodí.

(V. Baksová)

Deň Všechnsvätých v Jelisavci

Foto: Ž. Brník

Cintorín v Jelisavci

Slováci v Jelisavci od prist'ahovania až po dnešné dni sú veľmi spät' s náboženským životom a starými zvykmi a vždy si ich veľmi vážili. Ešte pred II. svetovou vojnou ženy boli organizované do tzv. Tretieho radu a odchádzali do Našíc na modlitebné stretnutia a duchovné obnovy. I dnes sa jelisavské ženy organizovane modlia ruženec. Niekedy sa ženy počas májových a októbrových pobožností zoskupovali a modlili sa v malých miestnych kaplnkách. Osobitný význam októbrových pobožností mal posledný večer, keď ženy s fakľami, modliac sa a spievajúc nábožné piesne, odchádzali do Našickej Breznice. V procesii dočkali i sviatok Všechnsvätých a potom sa tou istou cestou vracali do Jelisavca. Dnes tento zvyk

už zanikol, keďže ešte v šesťdesiatych rokoch minulého storočia vtedajšie orgány moci zakázali procesie.

No predsa, jeden starý zvyk v deň Všechnsvätých sa udržal po dnešné dni. Totiž niekoľko dní pred týmto sviatkom v rodinných domoch sa intenzívne sušia väčšie množstvá tekvicových semiačok. V deň Všechnsvätých, ako i v nasledujúci deň,

všetci občania lúskajú semiačka, takže v tých dňoch možno vidieť početných občanov, ako siahajú do vačku, z ktorého vyberajú semiačka alebo z nádoby pred sebou. Toto lúskanie semiačok má korene v povere, že sa vyslobodí toľko duší, koľko sa semiačok zje.

Jedným z najstarších zvykov v Jelisavci vo sviatok Všechnsvätých je i pálenie veľkej vatry vo večerných hodinách. Na pasienku sa nakopí mnoho naštiepaného dreva a navečer sa tie hrby pália. V dnešné časy sa na tie hrby kladú i staré pneumatiky. Vôkol vatry sa zoskupí veľký počet mládeže. Dievčatá a chlapci sa palicami prehrabávajú v pahrebe, aby tak vzniklo čím viac iskier. Verí sa, že koľko iskier odíde do neba, toľko bude spasených duší.

Ináč, občania Jelisavca vzorne počas celého roku obchádzajú hrobky svojich milých zosnulých, upravujú ich a vysádzajú kvetmi.

Predsa však už dva týždne pred sviatkom Všechnsvätých táto práca sa zintenzívňuje, aby tak jelisavský cintorín do Všechnsvätých dostal ten pravý výzor, s mnoho kvetmi a zapálenými sviečkami, čo istotne nemôžu nezbadat' prechádzajúci, osobitne tí, čo prechádzajú vedľa cintorína vo večerných hodinách.

(Ž. Brník)

Opät'

Opät' poletuje žlté lístie,
cítim vôňu jesene,
aj v mojom vnútri.
Bujnie spomienka na tých, ktorí
nás opustili
na našej pozemskej púti.
Odletím raz aj ja ako ten žltý list.
Žltý list na zemi je ako ukončený
život.
No ja som ešte na strome, zelený.
Dokedy?
Som strom, som list, som úroda.
V jesen treba odovzdat' zdravú a
hojnú úrodu.
Ešte mám čas!?

Dokedy?
(A. Kuric)

Špecialitami Míľ'ovčania skrášlili svoje podujatie

Foto: O. Služeková

Členovia MS Míľ'ovce

S cieľom skrásliť po prvýkrát nedávno uskutočnené podujatie Míľ'ovské dni kukurice mnohí sa zapojili a ochotne dali tomuto podujatiu svoj neсеbecký prínos. Mnohí sa zaslúžili o podujatie takého rázu, na aké sa ani tí najstarší občania Míľ'ovci nepamätajú. Môžeme iba blahoželat organizátorom, predovšetkým predsedovi MS Míľ'ovce Ďurovi Sobolovi, ako i celkovému správne mu výboru, ostatným aktívnym členom a predsedníčke dozorného výboru pani Vere Radašovej.

Sledujúc v to odopoludnie oku lahodiace jedlá na stoloch, musíme zdôrazniť, že sa osobitne pousilovala Zlata Lukačeková,

šikovná kuchárka a domáca. Ešte minulého roku len čo sa začali dohody týkajúce sa podujatia, Zlata už začala rozmyšľat' nad tým, čo by sa všetko mohlo ponúknuť hosťom. Táto usilovná Míľ'ovčanka je v celej dedine známa svojimi špecialitami, no podarilo sa jej na tomto podujatí predsa nás len prekvapit' výnimočne dobrými špecialitami a prevýšila všetky naše očakávania. Prichystala rôzne špeciality z kukuričnej múky: slané proviце, cársky závin, roládu z ajvaru, slanú tortu zhotovenú z toast - chleba, chlebíčky z chlebovej pece rôznych druhov a foriem... Všetci, ktorí tie špeciality ochutnali, boli oduševnení.

Mato Blaževac, umelecký vedúci Kola z mesta Donja Bebrina, nám nadšene povedal: „So spolkom Kolo som obišiel šestnásť európskych krajín a celé Chorvátsko, no nikdy som nezostal tak milo prekvapený ako teraz u vás, v Míľ'ovciach. Ináč som dejepisec, napísal som päť kníh o svojom kraji, ale veľmi si vážim i kultúru iných národov, rád ochutnám ich špeciality a pri týchto míľ'ovských som skutočne zostal bez slov - boli prekrásne i na pohľad i na vychutnávanie. Z každej špeciality som vychutnal jednu a pre svoju manželku som z každého druhu zobral sebou domov. Tieto ženy, ktoré prichystali špeciality z kukurice, asi ani samy sú si nie vedomé dôležitosti toho, čo urobili“, nešetril slová chvály na kukuričné špeciality pán Blaževac.

A Zlata, ináč usilovná aktivistka ta-nečno-speváckej skupiny, žiali nad tým, že sa Matica nezaložila ešte skôr, pokým bola ešte mladá, lebo ako sama hovorí: „Keď tancujem a spievam, cítim sa znovu mladou.“

Musíme pochváliť i úsilie Josipa Dorčaka z Novej Gradišky (narodil sa v Míľ'ovciach), ktorý osobitne pre túto príležitosť vypálil desať litrov kukuričného páleného. Zriedkacto už páli takýto druh pálenky, a preto bolo zaujímavé vypočúť si, ako to Josip robí: „Najprv sa zrelá kukurica nechá, aby vyklíčila. O čo je kvalitnejšia kukurica, o to je lepšia i pálenka. Potom sa to zomelie čím drobnejšie. Peče sa prova, na sto kilogramov kukurice ide kilogram kvasníc. Potom sa nechá, aby táto miešania cez noc odstála. Spôsob pálenia

Foto: O. Služeková

Zlata Lukačeková

Členky MS Míľ'ovce

Foto: O. Služeková

J. Dorčák a M. Lukaček

pálenky je taký istý, ako keď sa páli pálenka zo sliviek, ibaže kotol musí mať rúčku, aby sa mohol okrácať, aby pálenka neprihorela." Záujemcov, ktorí chceli ochutnať Josipovu pálenku, bolo mnoho a istotne bola dobrá, lebo sa všetko vypilo.

Slavko Pohiba zapriahol kone a priviezol koč voz, aby si Míľovčania na takýto spôsob názornejšie predstavili zvyky pri zbere kukurice, pokým Ivica Sobol v tom najväčšom kotle v dedine celý deň varil kukuričné zeleniaky, ktoré taktiež „zmizli“.

Marica Miloševičová z Novej Bukovice svoj prínos podujatiu dala tak, že pre všetkých prítomných urobila početné ručné práce: tanečný pár z kukuričného šúpolia, svietniky a vázy z kukurice, početné ruže z kukuričného šúpolia na kukuričných klasoch a bolo tu ešte mnoho okrás, ktoré tvorili ideálnu dekoráciu pre túto príležitosť.

Nám Míľovčanom bolo veľkým potešením vidieť v Míľovciach po dlhej a ťažkej nemoci a zotavovaní prof. Margitu Žagarovú v optimistickej a dobrej nálade. S úsmevom nám povedala, že ešte nemôže pochopiť, ako sa v Míľovciach mohlo takéto krásne podujatie uskutočniť: „Keď som po prvýkrát prišla do Míľoviec, bolo to pred piatimi rokmi, spievali sme slovenské piesne u babky Rozy Znika. Ja som nahrávala a prebleslo mi mysl'ou - tu by sa mohla založiť Matica slovenská. Lebo ste si zachovali jazyk, spievať viete; opravdivou škodou by bolo, keby sa toto zanedbalo. Toto, čo ste nám dnes prichystali, je naozaj krásne, prekvapili ste nás, zo srdca vám blahoželám a žiadam vám do

budúcnosti iba to najlepšie, aby ste i naďalej pokračovali v tejto ceste. Ten entuziazmus, ktorý som pocítila v Míľovciach pred piatimi rokmi, dnes dosiahol svoj vrchol,“ - medzi iným povedala nám naladená prof. Žagarová, ktorá je spolu s Emilom Dorčákom jednou z iniciátorkou zakladania MS v Míľovciach.

Nakoniec zväžeme i svoje úsudky - blahoželáme Míľovčanom i pokiaľ ide o organizáciu, i celkový dojem - je to na päťku a pokiaľ ide o podujatie Míľovské dni kukurice, napriek tomu, že sa uskutočnilo po prvýkrát, nemôžeme nebyť zvedaví na to, ako dopadne to druhé, tretie...

Na samom konci textu ešte chceme ponúknuť našim čitateľkám jeden recept z kukuričnej múky:

Cársky závin

Pripraviť: 3 vajcia, 20 dkg syra, 20 dkg šunky, (alebo šunkarice či šunkovej salámy nakrájanej na štvorce), dve-tri kyslé uhorky (nakrájané na kocky), 2 dcl mlieka, pol pohára oleja, prášok do pečiva, 8 lyžíc kukuričnej múky, 7 lyžíc pšeničnej múky a iba trochu kvasníc.

Postup: Najprv vyšľahať vajcia, pridať mlieko s trochou kvasníc, olej, syr, šunku, uhorky, múku - jemnú i hrubú, prášok do pečiva.

Všetko spolu vymiešať a piecť v pomastenom pekáči.

(O. Služeková)

Predseda MS Míľovce Ďuro Sobol

MS Míľovce

Musím

Je hmlisté počasie,
hmla ma pritíska k zemi,
k stonajúcemu listu.
Šedivé počasie núka mi únavu a nechúť.
Hlce moje pekné myšlienky.
Na ulici nevýrazné tváre ľudí bez zápalu.
Ťažko rozoznávam črty ľudí,
aj obrysy postáv sú hmlisté.
Musím mať človeka viac rád,
viac ho mať rád ako poznať.
Musím byť iskra, plameň sviece aj v hmle.
Farby mojej duše nesmú vyblednúť.
Premáhať deficit optimizmu a vnútornej radosti,
musím.
(A. Kuric)

Míľovskí Slováci v Slatine

Vystúpenie na podujatí Slatinská jesenná rapsódia

Foto: O. Služeková

Účinkujúci v Slatine

Foto: O. Služeková

Členovia MS Míľovce

Pod záštitou Viroviticko-podravskej župy a v organizácii Chorvátskeho turistického združenia a mesta Slatina uskutočnená bola Slatinská jesenná rapsódia. V rámci bohatého pro-

gramu tohto kultúrno-zábavného podujatia bola i Det-ská folklórna prehliadka Slatina 2008, na ktorej mali účasť i najmladší Míľovčania.

Prehliadka sa začala slávnostným sprievodom ulicami mesta, nasledovalo predstavovanie starých remesiel, jesenných zvykov slatinského kraja, ukážka starých tradičných zvykov, ako sú: nakladanie zeleniny či ovocia, varenie lekváru, pálenie páleného a iné. V tejto časti Míľovčania boli vynikajúci a predstavili sa i so svojou staršou tanečno-speváckou skupinou. Predvedli zvyky počas zberu ku-

kurice, lámania a čistenia kukurice od kukuričného šúpolia, preberanie fazule- a všetko to za sprievodu harmonikára Dragu Šokčiča. A znovu stánok ktorý postavili Míľovčania bol najnavštevnejším. Akoby i nie, keď usilovné a šikovné nevestičky, tentoraz i tie mladšie, i tie staršie, upiekli svoje už veľmi dobre známe špeciality: koláče - slané a sladké, z kukuričnej a pšeničnej múky, početné chlebíky, rožky a iné. Osobitne bol atraktívny chlieb upečený vo forme slnečnice a veru bol i veľmi chutný - všetci ho chceli ochutnať. Slnečnicu upiekla a okrášlila Michaela Lukačková. I tentoraz Míľovčania vo svojej ponuke mali svoju už dobre známu kukuričnú pálenku. Preto nás ani nedivilo, že sa vôkol nášho stánku zhrnul taký veľký počet záujemcov. V pokračovaní programu pred budovou mestskej správy vystúpili početné detské skupiny: KUD Dika zo Slatiny, Zdenac zo Zdenov, Orľava z Pleternice, Slavonac zo Sladojevic, Lisinski z Našic, Matica slovenská z Míľoviec, KUD z Bogdanoviec a Rómsky KUD z Dardy.

Najmladšia tanečno-spevácka skupina z Míľoviec pod vedením Nikolíny Leh-pamerovej rozspievala sa a roztancovala spolu s ostatnými účastníkmi, folkloristami a svojím vystúpením skráslili ešte jedno kultúrne podujatie. Keďže sa Míľovčania takto krásne predstavili obecnstvu, máme nádej, že sotva v budúcnosti na území našej župy bude kultúrne podujatie bez účasti Matice slovenskej Míľovce. (O. Služeková)

KOLO U „OSIKU“

V piatok 17. októbra t. r. v miestnostiach mestskej štvrte Sijenjak bolo po prvýkrát uskutočnené podujatie pod názvom Kolo u „Osiku“.

Regionálne etnocentrum Osijek po 72 rokoch znovu obnovilo iniciatívu priateľstva sa tých spolkov v meste Osijek, ktoré pestujú svoju tradíciu. Bola tu hudba na tradičných nástrojoch (tamburách, gajdách), pôvodný spev a tanec a všetko to v originálnych krojoch. Všetkým milovníkom folklóru srdce bolo vyplnené radosťou. Miestnosť bola do posledného miesta vyplnená aj krásou mladých v ná-

Foto: A. Ďund'ová

Členovia MS Osijek

rodných krojoch. Všetkých nás to teší, lebo iba mladí môžu zachovať tradíciu a prenášať ju na iných. Účinkujúci sa predstavili predvedením krátkeho programu (KUS Josip Šošić z Tenje, Ženská spevácka skupina Kupina - okres Prnjavor, KUS

Poljari zo Šiškoviec, KUS Šokačka grana z Osijeka, Etnozdruženie Škrinjica (Klenotnica) z Bogdanoviec, Matica slovenská Osijek, združenie Etnocentrum Osijek).

Toto podujatie sa predstavovalo ako svojrázny pinklbál. Bol to naozaj dobre a originálne organizované, lebo v dobrej spoločnosti nie je potrebné ani mnoho hudby. Piesne a tance sa striedali do včasných ranných hodín. Získali sme nových priateľov a krásne sa priatelili.

(A. Ďund'ová)

Oberačka na Radoši

Foto: A. M. Kuric

Oberačka na Radoši

V ilockom chotári je už viac ako 1.200 hektárov viníc. Aj tohto roku Pán požehnal úrodu a všetci môžeme byť spokojní a povďační. No u nás je to naozaj čudné. Ak máš, nie je dobre, ak nemáš, tiež nie je dobre. O čo ide? Pri hojnej úrode a vysokej cukornatosti pestovatelia hrozna majú strach, že nebudú mať komu predat' úrodu. Iločki podrumi odkupujú od svojich kooperantov iba určené množstvo hrozna. No čo je s ostatným? Hrozno, ktoré je tohto roku veľmi kvalitné, súkromníci musia predat' tomuto podniku za veľmi nízku cenu. Lepšie urobia tí, ktorí majú svoje pivnice a robia sami víno. Tak je to aj so známymi vinohradníkmi-Slovákmi z Iloka a Radoša: Zlatkom Zajacom, Mírom Ponigerom, Števkom Matúšom, Danom Krošlákom, Vladkom Mučajom a inými.

Ešte lepšiu oberačku ilockým vinohradníkom pokazilo počasie, dážď. Hrozno začalo pukat' a hniť a tým strácalo na kvalite. Taktiež, problém bol v neskorom výkupe hrozna. V Iloku hrozno odkupujú iba Iločki podrumi. Ako sme sa dopočuli, tento podnik tohto roku od kooperantov - je ich 350, odkúpi 5 miliónov kilogramov hrozna a z vlastných viníc bude mať ešte okolo 2 milióny kilogramov hrozna. Z toho by sa malo vyrobiť okolo 5 miliónov litrov vína. Nazdravje!

A keď spomíname vinohrady a hrozno, chceme vám povedať niečo o hrozne.

In vino veritas

Všetky sorty hrozna patria k najzdravším druhom ovocia. Hrozno obsahuje napríklad kyselinu listovú, farbivá a minerálne látky a stopové prvky. Z minerálnych látok má najvyššie zastúpenie draslík, ktorý pomáha organizmu nielen pri odstraňovaní odpadových látok, riadení srdcového rytmu, ale pomáha nám aj jasne myslieť. Vlákničky, ktoré sú v šupkách hrozna, podporujú činnosť čriev. Zároveň obsahuje vitamín C, E a vitamíny skupiny B. Regeneruje vrchnú časť pokožky, zmierňuje stavy pri žltých a obličkových kameňoch. Dodáva množstvo antioxidantov. Šťava sa používa pri liečení chorôb, ktoré vznikajú hromadením toxínov v tele. Pôsobí močopudne a žlčopudne, mierne preháňa. Keďže má hrozno močopudný účinok, pomáha z tela vyplavovať škodlivé látky. Znižuje kyslosť žalúdočných štiav. Výhodou je najmä pre jesenné dni, keď mnohí z nás pocit'ujú nostalgiu za letom a ťažko sa vyrovnávajú so zmenami počasia, že hrozno zmierňuje únavu a depresiu. Pre svoju výživovú hodnotu je doslova energetickou bombou.

Hrozno môžeme v surovom stave použiť aj pri výrobe šalátov, na spestrenie studených mís či jednodubiek, najmä syrových. Kombinácia rokfortu a bobule hrozna je naozaj vynikajúca. Základným pravidlom či už pri konzumácii hrozna, alebo jeho spracovaní, je mať kvalitný zdroj. Tre-

ba kupovať strapce čerstvé a neprezreté, v strednej veľkosti, s pevnou šupkou a so šťavnatou a mäsitou dužinou. Z kvalitného základu je potom aj kvalitný produkt.

Hrozno má svojich obdivovateľov a uctievaťov už od nepamätí. Čerstvé, sušené alebo premenené na víno sa drží medzi najobľúbenejšími potravinami už veky. Zist'ujeme, že víno sa už používa aj na varenie, čo nám dokonale sprostredkoval najmä kuchár Keith Floyd. Vegetariáni hlasujú za ovocné šaláty s hroznom, a tak niet obavy o stratu jeho popularity.

História viniča hroznorodého je stará ako ľudstvo samo. Už praveký človek si pochutnával na plodoch divokého hrozna. Zvyšky sa našli v Severnej Amerike, Grónsku i Malej Ázii. Predpokladá sa, že pochádza od Kaukazu, z Gruzínska, odkiaľ sa pomaly rozširoval po svete. Nálezy pochádzajú z obdobia 6000 rokov pr. n. l. Hlinené nádoby na tekutiny nájdené v oblasti dnešného Iránu nesú podľa chemických rozborov stopy po víne. Ich vek je asi 5500 rokov pr. n. l.

Ďalšie nálezy z hrobov starého Egypta sú spred 3500 pred Kristom. Dokazujú to nádoby s vínom pochované spolu so šľachtou a basreliefy zobrazujúce strapce a nádoby. Rozlúštené texty hovoria, že už v tom čase pestovali päť odrôd viniča.

V Grécku sa víno uctievalo, v starých božstvách mu holdoval aj boh Dionýz. Pestovanie viniča sa dostalo aj do starého Ríma (tam panoval boh Bakchus) a spolu s Rimanmi ďalej do sveta - do severnej

V pivnici Zlatka Zajaca

Foto: A. M. Kuric

Afriky a Európy, Francúzska, Nemecka, ale i do Česka a na Slovensko. Pestovaniu pomohli v Európe aj Etruskovia, neskôr si výrobu osvojili aj Slovania. Víno sa kedy si vyrábalo ochutené bylinami a riedilo sa vodou. Stalo sa súčasťou náboženských obradov a spolu so Španielmi sa dostalo aj do Ameriky. Na konci 19. storočia spustošila vtedy previtajúci vinársky priemysel vo Francúzsku choroba dovlečená zo Severnej Ameriky zvaná fyloxéra. Postupne sa rozšírila aj na vinohrady v Európe. Bolo to porovnateľné s morom zo stredoveku, ak si uvedomíme, že vinohradníctvom sa živilo značné množstvo populácie. Touto pohromou bola asi 1 mm veľká voška, ktorá napádala kmene viniča. Jej sliny boli toxické pre rastlinu, tá praskala, deformovala sa, a tak na nej vznikali vstupné brány pre infekcie ďalších chorôb a parazitov. Prudko poklesla produkcia vína a plochy viníc. Záchranou boli podpníky dovezené z Ameriky, ktoré boli proti tejto pliaže odolné. Dodnes sa vinič štepí do týchto podpníkov.

Vinič je popínava liana, preto potrebuje k svojmu rastu podporu. Rodiť začína v 3 - 5 roku života v teplých klimatických podmienkach, kde nehrozia jarné mrazy, pretože by mohli zničiť kvet. Rastie od trópov až po severné mierne pásma. Slávne sú vinice Chile, Austrálie, Kalifornie, Talianska, Francúzska, Portugalska a Južnej Afriky.

Na Slovensku máme šesť vinohradníckych oblastí: Malokarpatskú, Juhoslovenskú, Nitriansku, Stredoslovenskú, Východoslovenskú a Tokajskú. V minulosti sa vyrábali najmä zmesky vín, o ktoré dnes nie je veľký záujem. A tak vinohradníkom u nás ostalo veľa odrôd viniča. Preto aj malý vinár dorába mnoho druhov vín, síce v malých množstvách, ale už dnes možno povedať, že vo svetovej kvalite.

Hrozno možno rozdeliť na stolové - na priamy konzum a na výrobu vína a destilátov. Zo stolových, ktoré majú výraznú chuť a obsah cukru (chýbajú im však kyseliny potrebné pri výrobe vína, resp. na vyváženú chuť), sú známe biele pri

červenej odrode. Medzi najchutnejšie patrí muškát. Býva červený a biely s výraznou chuťou takmer ako nektár. Bobule sú veľké, biele, svetlozelené až žlté, pri červenej odrode sú ružové až čierne. Hrozno na sušenie sa pestuje v teplých oblastiach, kde bobule získavajú na vysokej cukornatosti, ktorá ich chráni pred skazou. Sušené hrozienka sa s obľubou pridávajú do sladkých i slaných jedál.

Pretože hrozno obsahuje hroznový cukor, ktorý ako energia rýchlo prechádza do krvného obehu, je vhodné pre športovcov a ťažko pracujúcich ľudí. Bobuľka hrozna obsahuje okrem cukru až 80 percent vody, vitamíny skupiny C a B a minerálne látky ako draslík, vápnik a fosfor. Hrozno zlepšuje vylučovanie žalúdočných štiav, posilňuje imunitný systém, odvodňuje organizmus a uvoľňuje zápchu. Existujú aj odrody bezkôstkové, ktoré však podľa odborníkov nemajú vyváženú chuť, zato manipulácia s nimi pri príprave ovocných šalátov je jednoduchá.

(Pripravil A. M. Kuric)

Ľudské gesto

re sa rozhodli, aby to bol práve náš Tomo Gliša. Tomislav Gliša žije so strýkom a babkou v Zokovom Gaji. Otec mu

umrel a matka ho nechala. Tomo je aktívnym členom MS Zokov Gaj a výnimočným mladým spevákom a tanečníkom.

29. 09. 2008 v jeho dome ho navštívili policajti Marko Garić, Marína Šimoniová, Josip Radinković a neskôr sa im pripojili i sám náčelník policajnej stanice Davor Solić a Milan Rončević.

Všetko to prebiehalo pod mediálnou záštitou Rádia Orahovica. Na veľké potešenie a radosť, tak pre Tomislava, ako i pre policajtov, ktorí mu okrem iných darčiek odovzdali i bicykel. Podávajú ruku na znak vďaky všetkým policajným pracovníkom, Tomo vyjadril svoju veľkú radosť. A šťastie, ktoré bolo obojstranné!

(L. Hološová)

MS ZOKOV GAJ

Chlieb náš každodenný

15. septembra žiaci Základnej školy Ivana Gorana Kovačiča zo Zdeniec oslávili Dni chleba. Na stoloch sa tak našli babkine koláče (slané rožky, orechové a makové záviný), domáci chlieb z chlebovej pece a početné iné pochúťky.

Ako okrasa poslúžili nám rôzne plody jesene: tekvičky, kukurica, jablká, gaštany, tiež krásne starodávne nádoby, tkané obrusy a iné predmety. Po výstave bola uskutočnená i degustácia týchto vystavených špecialít.

(L. Hološová)

Foto: L. Hološová

Darček dostal Tomislav Gliša

Na iniciatívu Maríny Šimoniovej, policajnej referentky pre dopravnú prevenciu Policajnej stanice Orahovica, dňa 29. 09. t. r. v Deň polície RCH syndikát polície sa rozhodol potešiť a obdarovať jedno dieťa. Rozhodli sa, že to má byť dieťa nemajetných rodičov. Keďže Základná škola I. G. Kovačiča zo Zdeniec má veľmi dobré vzťahy s políciou, po dlhšom rozhovo-

Foto: L. Hološová

Slovenský jazyk

Foto: Ž. Uzelová

Žiaci z Meďuriča

Prázdniny sú za nami, začal sa nový školský rok. Začalo sa i s vyučovaním slovenského jazyka a kultúry v Sisacko-moslavskej župe - a to iba v dvoch školách - v ZŠ Banova Jaruga, vysunutá trieda Meďurič, a v ZŠ Josipa Kozarca v Lipovľanoch.

Začiatok vyučovania slovenského jazyka a kultúry tohto roku bol zvláštny - žiaci dostali nové učebnice!!! A to nie trebárs aké. Ale učebnice, v ktorých sa zjavujú i niektorí zo žiakov. A kto sa ešte môže pochváliť tým, že má svoju fotografiu v učebnici???

V oboch školách i tohto roku vyučovanie prebieha v dvoch skupinách. Jednu skupinu tvoria žiaci od 1. - 4. triedy a druhú žiaci 5. - 8. triedy. Každá skupina má slovenčinu dve hodiny týždenne. V ZŠ Banova Jaruga, vysunutá trieda Meďurič, v mladšej skupine sú iba traja žiaci, v staršej ich je päť. Staršia skupina má i mimoškolské

aktivity, ktoré prebiehajú v slovenskej reči - divadelno-recitátorskú sekciu - raz do týždňa. V ZŠ Josipa Kozarca Lipovľany v mladšej skupine je 7 žiakov (z ktorých sú traja žiaci prvákmi) a v staršej 6.

Učiteľkou im je už tretí rok Želka Uzelová, ktorá sa snaží vyučovanie urobiť čím zaujímavejším a podnecovať komunikáciu v reči, o ktorej sa veľmi, veľmi málo vie a ešte menej sa ňou rozpráva. Myslím si, že fotografie hovoria viac než tisíc slov, takže, nech sa páči, pozrite sa na ne.

(Ž. Uzelová)

Chlieb náš...

Foto: xxxxx

Žiačky miesia cesto

Chlieb jedávam každý deň. Mám ho rada, keď je mäkký, čerstvý a voňavý. Keď sme v našej škole oslavovali Dni chleba a pokračovanie za plody zeme, spolu s našou učiteľkou sme piekli syrové pagáčiky. Bojana preosiala múku, Mája a ja sme do toho pridali soľ, mlieko, syr, kvások a všetko to sme spolu i zamiesili. Cesto sme miesili až kým nám ruky neboli čisté. Potom cesto kyslo. Keď nakyslo, vykrajovali sme z neho pagáčiky. I teta kuchárka nám bola veľkou pomocou. Keď boli už všetky pagáčiky upečené, všetky sme vychutnávali voňavé, teplé pagáčiky. Boli sme veľmi šťastné a hrdé, že sa nám pagáče vydarili.

Saňa Kozová,

2. triedy, Radoš ZŠ Julija Benešiča Ilok

Chlieb náš...

Foto: xxxxx

Žiačky osievajú múku

Keď som to ráno vstala, prišla po mňa priateľka Mája a šli sme do školy. V škole naša učiteľka už prichystala múku, kvások, soľ, mlieko, syr a potom sme sa dali všetci spolu do miesenia. Cesto sme rozvalkali a z neho vykrajovali pagáčiky. Nemohli sme sa dočkať kedy sa upečú. A keď sa konečne upiekli, vychutnávali sme ich a bolo to radosti, že sa nám tak vydarilo! Nechýbal ani tanec, ani spev!

Bojana Bošnjaková,

2. triedy, Radoš ZŠ Julija Benešiča Ilok

Jeseň v Tvrđji

V teplé jesenné dopoludnie 11. októbra na Námestí Svätej Trojice v Tvrđji po piatykrát bolo podujatie pod záštitou mesta Osijek. Námestím sa šírili zmiešané vône čobanca, rybacieho paprikáša a bosnianskeho lonca (= hrnca).

Tímy, medzi ktorými bol i náš, chystali svoje jedlá na otvorenom ohni, samozrejme, za podpory svojich fanúšikov. Všetci bedlivo chránili svoje receptúry, ktoré činia ich jedlá takými zvláštnymi. Ale predsa niektoré boli odhalené, v prvom rade to, že je pre paprikáš najdôležitejšia kvalita papriky, potom mäso, cibuľa a množstvo vody.

Prvé miesto obsadil tím z Tuzly, ktorý prichystal bosniansky lonac v špeciálnych nádobách, druhé miesto patrilo rybacej polievke, ktorú prichystal tím zo Subotice. Náš tím od ostatných súťažiacich

dostal vysoké ocenenia (osmičky a deviatky) za výnimočne dobre uvarený čobanac. Po ukončení oceňovania na námestí v rozloženom šiatri priateľili sme sa všetci spolu, vychutnávali prichystané jedlá a všetko to pri dobrej hudbe, o ktorú sa postaral náš organizátor. Počas pauzy zabával nás náš harmonikár Vlado. Náš kuchár a člen Matice slovenskej Osijek Stipa Fratrić neskrýval svoje potešenie, keď videl, že náš kotlík zostal prázdny. Pokým on varil, ostatní členovia ho povzbudzovali pri jeho stole, spievajúc mu slovenské piesne. O dobrú náladu postaral sa náš harmonikár, ktorý bol trochu pri kuchárovi a trochu v druhej časti námestia, pri našich ženách, ktoré piekli polesňaky. Návštevníci s oduševneným čakali v rade na polesňaky a mnohí si pýtali i recepty na tieto slovenské špeciality, tiež na bryndzové halušky a iné tradičné slovenské koláče.

Ako i každý rok naše dva stánky sme priliehavo okrášlili jesennými plodmi a

Pri kotlíku v Tvrđji

Pečenie polesňakov

ručnými prácami našich babičiek a prababičiek. Obliekli sme sa do našich prekrásnych krojov, ktorými sme oduševnili návštevníkov. Usilovné členky upiekli koláče (pagáčiky, jablkové, tekvicové, syrové záviný a iné), nechýbali ani bryndzové halušky (prichystali sme ich doma) s upraženou slaninou a pažitkou. Náš stánok bol medzi tými, ktoré mali najviac návštevníkov, keďže v našej ponuke bol i domáci chlieb potretý masťou a posypaný paprikou. Ľudia boli príjemne prekvapení, lebo to roky nejedli a bolo to i jedlom ich mladosti.

Jeseň v Tvrđji je prekrásnym podujatím, no tohto roku v tom istom čase prebiehal i veľtrh v Bizoveckých tepliaciach, Valpove a Etnodedine (skanzene) Karanac, takže návštevníkov bolo v značnej miere menej ako v predošlých rokoch.

(A. Ďund'ová)

Najmladší účastník

Anka Maroševičová so synom

Blaženka Kotrbová pri stánku

Všetko sa predalo

Počúvajte vysielanie po slovensky Rádia Osijek každú nedeľu o 19.10
Počúvajte vysielanie po slovensky Rádia Našice každú stredu o 18.15
Počúvajte vysielanie po slovensky Rádia Đakovo každý štvrtok o 20.00
Počúvajte vysielanie po slovensky Rádia Ilok každú sobotu o 13.00

